

10 let doprovázení pěstounských rodin

2023

sborník článků

NOVÝ WEB
PRO ZÁJEMCE
O
PĚSTOUNSTVÍ

WWW.
PĚSTOUNSTVÍ
-
NRP
-
CZ

Foto by Jan Voběrek

Obsah

Mgr. Ing. Pavel Šmýd: Nová forma práce s rodinami	2
Sylva Dvořáčková: Péče o pěstounské rodiny	4
Mag. Alena Vítková: Co přineslo 10 let doprovázení?	8
Mgr. Tereza Poštová: Babičko, my nejsme normální rodina	10
Bc. Barbora Šimková: Co přineslo 10 let doprovázení z pohledu klíčové pracovnice Poradny NRP Kroměříž	13
Mgr. Zdeňka Zamazalová: Doprovázení jako podpora pro pěstounské rodiny	15
PhDr. Alena Michalová: Schopnost přijímat a rozdávat dobro	17
PhDr. Nina Vodičková: Mýty a předsudky o NRP	22
JUDr. Marcela Nováková: Radosti a strasti pěstounství	24
Mgr. Dagmar Plačková: Role krajských úřadů vůči pěstounským rodinám	27
Bc. Anna Valová: Doprovázející pracovník by měl být pěstounské rodině „k ruce“	29
Mgr. Ivana Gocalová: Centrum psychologické pomoci doprovází pěstounské rodiny také 10 let	32
Mgr. Margita Šantavá: Pokrok v péči o pěstounské rodiny	37
Pěstounka V.: Je fajn, nebýt na to sám	42
Anketa Jak vidíte doprovázení?	44

Nová forma práce s rodinami

V listopadu roku 2007 nás pozval ministr práce a sociálních věcí do Hrzánského paláce na konferenci nazvanou *V zájmu dítěte*. Tehdejší premiér Mirek Topolánek řekl: „Rodina, obec i stát musí konat v zájmu dítěte!“ Že to mysleli vážně, naznačovala také účast dalších dvou ministrů, kteří dali přednost „zájmu dítěte“, před jinými povinnostmi.

Začátkem roku 2012 byla schválena dlouhodobá strategie Právo na dětství, která se svojí koncepcí stala základem jedinečných změn v oblasti péče o děti. Dítě bylo postaveno do středu zájmu společnosti a všechny osoby okolo dítěte přijaly možnost spolupráce. A když 7. listopadu 2012 bylo přehlasováno prezidentské veto novely zákona o sociálně právní ochraně, s napětím jsme očekávali bouři změn, která byla před námi.

Nastalo náročné období, ve kterém jsme se učili novým formám práce s rodinami a s dětmi. Do množného čísla si dovolím zahrnout nejbližší aktéry – sociální pracovníce obcí, nově klíčové pracovníce pověřených osob a na hlavním místě pěstounky a pěstouny včetně mnoha příbuzných, kteří se do této pozice nově zařadili. A aby toho nebylo málo, přidal se 1. ledna 2014 se svým podílem požadavků i nový Občanský zákoník.

Shrnutí po deseti letech? Když jsme letos řešili problém nespolupráce mezi doprovázející organizací a OSPODem, úplně nás to zaskočilo. Je zažitým standardem, že se zájem dítěte řeší společně a navzájem si vycházíme vstříc. Ať je to orgán nebo pověřená osoba, důsledně spolupracujeme. Také doba Covidu 19 nás naučila ocenit podporu dětí, které by se v problematické době bez školní docházky úplně ztratily. Systém podpory se osvědčil jako účinný a zachránil mnoho dětí před pádem do sociálního vyloučení.

K čemu nás dál čas přivedl: Jsme nyní mnohem citlivější k základní ochraně dětí. Představte si, že Džamila Stehlíková na uvedené konferenci v roce 2007 mluvila o 1/3 všech dětí vystavených hrubému násilí, 33 % dívek

a 20% chlapců sexuálně zneužívaných. Dovolíme si převést tyto informace do srovnání k roku 2023? Všichni, kdo nasloucháme ohroženým dětem, víme, že máme před sebou ještě hodně a hodně práce.

Tehdejší ministr Nečas na otázku, že reforma bude stát mnoho peněz, připomněl: Jestliže jde o děti, jde o budoucnost. V celkovém rozpočtu jsou to nepatrné prostředky, „mušince za desetinnou čárkou“. Ovšem přinesou nám vděčné, sebevědomé, tvůrčí, zdravé, odpovědné osobnosti.

A to je ten nejlepší zájem každého dítěte.

*Mgr. Ing. Pavel Šmýd
předseda Sdružení pěstounských rodin z.s.*

Péče o pěstounské rodiny

Je vždy velmi povzbuzující vidět, jak děti rostou, rozvíjejí se. Ceníme si snahy pěstounů vytvářet dětem pěkné, kvalitní, šťastné rodinné zázemí. O mnohých pěstounských radostech i starostech víme, a samozřejmě se snažíme, aby rodiny při doprovázení z naší strany cítily pochopení, podporu a pomoc.

Od uvedení zákona č. 359/1999 Sb., a jeho novelizovaného znění zák. č. 401/2012 Sb., uvedené od 1. ledna 2013 do praxe uběhlo již deset let. Je proto možno hodnotit jeho přínosy. Sdružení pěstounských rodin doprovází celkem 490 pěstounských rodin, z toho klasických, nyní tedy zprostředkovaných pěstounských rodin, doprovázíme 170, příbuzenských, tzv. nezprostředkovaných, 288 a 32 rodin přechodných pěstounů.

Dohody o výkonu pěstounské péče přinášejí pěstounům jistotu, že ve svém poslání nebudou na vše sami. Každá rodina si může svobodně doprovázející organizaci vybrat. V rámci uzavřené Dohody pěstouni mohou čerpat mnohé služby. Jedná se o doprovázení klíčovým pracovníkem, který rodinu dobře zná a může pohotově reagovat na její potřeby. Pěstouni oceňují pomoc při zajištění odborné intervence, zejména možnost konzultací s psychologem, popř. terapeutem. Kompetence pěstounů rozšiřujeme vhodnými vzdělávacími programy. Velmi oblíbené se staly prodloužené vzdělávací víkendy, kde je připraven i program pro děti. Pro pěstouny je to také prostor pro sdílení radostí, případně starostí. Pěstouni mají právo čerpat i respitní péči, a to v posledních letech formou letních táborů pro děti.

Nápomocni jsme při asistovaných kontaktech s biologickými rodiči. Nabízíme vhodné prostory pro tato setkání i účast nezaujaté osoby, případně psychologa. Daří se nám navazovat spolupráci s vysokými školami, takže do rodin přicházejí studenti na doučování a zastávají také pozici staršího kamaráda pěstounských dětí.

Myslíme také na relaxaci a výpravy za zábavou a kulturou pro celou rodinu. Oblíbené jsou návštěvy aquaparků, dětských heren, zábavních parků, kde se děti i něco dozví, jako třeba brněnská Vida, také planetária, zoo a filmových představení.

Nezapomínáme na rodiny po ukončení ´dohod´ ve věku 18 let dítěte. S pěstouny-veterány, jsme nadále v kontaktu a rádi je na našich akcích vítáme.

Poslední tři roky se život nás všech změnil. Zažili jsme několik vln covidu, nejrůznější omezení, distanční výuku, zákazy konání společných akcí. Rovněž válka na Ukrajině se nás všech bolestně dotkla. Je obdivuhodné, jak tyto zátěžové situace pěstounské rodiny dobře zvládly.

Nový institut PPPD, který se začal před deseti roky více využívat, má dobré výsledky. Je potěšitelné, že místo do ústavní péče jsou děti, které nemohou vyrůstat u biologických rodičů, umísťovány k přechodným pěstounům, kde je jim věnován individuální přístup. Do této formy pěstounské péče přicházejí děti v nejrůznějším věku, od narození až do zletilosti. V přechodných pěstounech získávají blízké osoby, díky jejichž citlivé péči si vytvoří základní důvěru ve svět a schopnost navazovat fungující vztahy. O tom, že tato péče je velmi vyčerpávající, není pochyb. Za zmínku stojí, že pěstounky často nastupují k novorozenci již do porodnice. Mnohé děti jsou nedonošené, předčasně narozené v důsledku užívání psychotropních a návykových látek matkami v době těhotenství. Následně tyto děti trpí po porodu abstinenčními příznaky chybějící drogy, a tak musí být přistoupeno k substituční léčbě. Taková miminka bývají neklidná, špatně prospívají, je třeba s nimi rehabilitovat, volit speciální stravování... Je obdivuhodné, s jakou láskou a starostlivou péčí se dokáží pěstounky pro děti obětovat.

Máme vždy velkou radost, když si biologičtí rodiče upraví podmínky, aby se mohlo dítě vrátit do jejich péče, do přirozeného rodinného prostředí. Ne vždy je to však možné. Je smutné, a pro děti ohrožující, jak dlouhá doba nezájmu biologických rodičů musí uplynout, než je možno dítě svěřit do osvojení nebo pro něj vyhledat dlouhodobou pěstounskou rodinu. Biologickým rodičům se opakovaně dává šance na zlepšení jejich poměrů, i když se jedná o několikáté odebrané dítě v pořadí, a všem

zúčastněným je jasné, že rodiče by péči o dítě v budoucnu stejně nezvládli. Trvá se tedy alespoň na pravidelných kontaktech. Často tak dochází i k nevhodnému zasahování do života a psychického vývoje dětí, které pak nemají šanci pevně se ukotvit v nové rodině a zároveň nemají ani reálnou naději na návrat do své původní rodiny. Trvalé zasahování do soukromí a narušování jejich rodinného života je vlastně nejčastější obavou dlouhodobých pěstounů. Na psychickém vývoji přijatých dětí se tento stav jednoznačně negativně projevuje ztrátou důvěry k pěstounům i nemožností navázat pevná citová pouta. Tento problém je zvláště palčivý u dospívajících, kteří zažívají konflikt dvojí loajality a jejich výchova je pak často problematická.

Víme, že dlouhodobých pěstounů není dostatek. Stává se proto, že po období, kdy se přechodní pěstouni dítěti maximálně věnují a ono si vytvoří k nim jedinečnou citovou vazbu, se pro ně dlouhodobí pěstouni nenajdou. Posledním řešením bývá umístění dítěte do péče ústavní. Je zcela pochopitelné, že děťátko, které se v rodině zdárně vyvíjí a navázalo již citové vazby k pěstounům, je ohroženo přesunem do ústavního zařízení. Pro pěstouny, kteří se s láskou o dítě starají 24 hodin denně více než jeden rok, je situace předání dítěte do ústavního zařízení šokující a často nepřijatelná. Stává se, že se přechodní pěstouni rozhodnou stát dlouhodobými, aby zabránili umístění dítěte do ústavu a jeho další traumatizaci.

Ano, dlouhodobých, zprostředkovaných pěstounů je stále málo. Běží kampaně v televizi, rozhlase i tisku. Mají upozornit širokou veřejnost na fakt, že stále není dostatek hodných, obětavých lidí, kteří by mohli do svých rodin přijmout děti, abychom mohli dostát závazku neumisťovat děti do ústavních zařízení. Je třeba mít na paměti, že rozhodnutí stát se pěstounem, není rozhodnutí krátkodobé. Často je třeba s dítětem zůstat doma a plně se mu věnovat. Mnoho zájemců od tohoto poslání velmi odrazuje skutečnost, že i na dlouhodobou pěstounskou péči je pohlíženo jako na řešení dočasné a není jisté, jak dlouho svěřené dítě v jejich péči bude. Velké obavy vzbuzují také kontakty s biologickými rodiči dětí. Tyto závažné skutečnosti by měly zajímat tvůrce zákonů, aby posílili práva pěstounů a ochránili jejich rodiny, a ne aby jim přikázali další povinnosti.

Připravuje se novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí, kde jsme řadu paragrafů připomínkovali. Jednáme s MPSV, aby byly vyslyše-

ny podněty, které vycházejí z praxe a zejména ze života pěstounů. Novela měla začít platit od 1. ledna 2024, ale je zřejmé, že tento termín nemůže být dodržen.

Věříme však, že předním hlediskem sociálně-právní ochrany, na které participujeme, bude především zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství i podpora náhradní rodinné péče před péčí institucionální.

*Sylva Dvořáčková
Sdružení pěstounských rodin z.s.
vedoucí Poradny NRP Brno*

Co přineslo 10 let doprovázení?

Před rokem 2012 byli pěstouni odkázáni především sami na sebe. Sice v té době již existovaly organizace, které nabízely podpůrné služby pěstounům, nicméně pěstouni, zvláště pěstouni příbuzní, však o těchto možnostech často nevěděli. Také naše organizace, která již v té době nabízela pěstounům vzdělávání, společná setkání, pobytové akce a supervize, neměla tehdy takové prostředky – finanční ani lidské kapacity, aby mohla pěstounům na profesionální úrovni pomáhat, nicméně se snažila ze všech sil. Systém doprovázení, který začal fungovat od roku 2013, přinesl zcela nové možnosti.

Časté návštěvy v rodinách, dostupná psychologická pomoc i možnost pořádání asistovaných kontaktů s biologickou rodinou na půdě organizace – to vše je nyní pěstounům dostupné již od příchodu dítěte do rodiny. Během prvních několika let získali klíčoví pracovníci řadu cenných poznatků a zkušeností, které mohou předávat novým rodinám a ušetřit jim tak řadu těžkostí a zklamání. Současně však je zjevné, že zákonem vyžadované návštěvy jeden krát za dva měsíce, jsou velkým zásahem do soukromí rodin. Záleží pak na osobnosti pěstouna a zejména na vystupování klíčového pracovníka, zda se podaří navázat s rodinou vztah na bázi důvěry a zda je klíčový pracovník vnímán spíše jako pomocník v nouzi, a ne jako další forma dohledu ze strany státu. Pěstouni naší Poradny si z velké části svých klíčových pracovníků cení, jejich činnost hodnotí pozitivně a sami od sebe je kontaktují, když potřebují pomoc.

Velkou oporou jsou rodinám psychologové doprovázejících organizací, obvykle specialisté na poli náhradní rodinné péče. Dokáží pěstouny v jejich často obtížné roli podepřít a najít nové cesty, jak pomoci přijatému dítěti upevňovat a budovat dobré vztahy v rodině. V současné chvíli mají pěstouni na výběr z velké řady vzdělávacích programů – od webinářů, klubových setkání, přes jednodenní semináře, supervize až po víken-

dové programy. K dispozici je nepřehledné množství témat od úzce specializovaných na oblast NRP po obecnější témata školy a školní přípravy, nástrah v podobě závislosti či prevenci syndromu vyhoření. Vzdělávání v oblasti NRP pěstounům pomáhá lépe pochopit potřeby a specifika přijatých dětí a jak s nimi nakládat. Současně se daří seznamovat pěstounské rodiny navzájem a budovat síť rodin, které si pak i navzájem pomáhají a s důvěrou se jeden na druhého obracejí se svými problémy.

Nelze však opomenout stinné stránky nového systému. Pěstouni, přestože mají být novými rodiči přijatým dětem, jsou stále více chápáni jako profesionálové. Pěstounská péče, a to i péče dlouhodobá, je brána jako časově omezené opatření. Tento pohled naprosto nesouzní s potřebou dětí mít své rodiče, kteří pro ně zůstanou rodiči napořád, a ne být na čas hostem v rodině, která byt by byla sebelepší, nemůže naplnit potřeby dítěte po trvalém přijetí a stabilním bezpečném zázemí na neomezenou dobu.

Udržení vazeb s biologickou rodinou a případný návrat dítěte do původní rodiny – tak definuje nově zákon o SPOD i občanský zákoník nejlepší zájem dítěte. Nebere se ohled na to, co dítě v původní rodině zažilo, v jakém věku přišlo ke svým novým rodičům, a jak dlouho již jeho život v nové rodině trvá. Není tak vzácností, že jsou násilně zpřetrhána citová pouta, která byla pracně budována po řadu let. Pěstouni jsou často vydáni napospas vleklým bojům s biologickou rodinou, které ohrožují celý rodinný systém. Odchod dítěte, které bylo v rodině plně integrováno, se obvykle neblaze podepíše nejen na pěstounech a na přijatém dítěti, ale i na vlastních dětech pěstounů, které, mnohdy ze dne na den, ztratí trvale své sourozence.

Je tedy škoda, že přes nemalé náklady finanční i časové, přes obětavost a nasazení mnoha zúčastněných odborníků, se nedaří zajistit pěstounským rodinám a přijatým dětem klid, jistotu a bezpečí, které traumatizované a ve svém vývoji těžce ohrožené děti pro svůj zdravý rozvoj nutně potřebují.

*Mag. Alena Vítková
Sdružení pěstounských rodin z.s.
vedoucí Poradny NRP Kroměříž*

Babičko, my nejsme normální rodina

Poradna NRP v Českých Budějovicích funguje od roku 2019. Nebyla tedy u toho, když vešel v platnost nový občanský zákoník (Zákon 89/2012 Sb.) a s ním rozšíření odborné podpory pěstounských rodin. Pěstouny jsme začali doprovázet v zázemí Sdružení pěstounských rodin z.s., z jehož bohatých zkušeností jsme s radostí čerpali. Nemohu tedy porovnávat dobu před rokem 2013 s dnešní praxí, mohu se ale vyjádřit k tomu, co pro nás doprovázení pěstounů znamená.

V souladu s principy naší organizace chápeme doprovázení jako pomoc a podporu pěstounské rodině, aby mohla vytvářet bezpečné a stabilní prostředí pro svěřené dítě, naplňovala jeho potřeby a zároveň měla možnost rozvíjet i dovednosti pečujících osob. Rodinu doprovázíme jako celek, k členům rodiny ale přistupujeme jednotlivě, respektujeme názory každého člena rodiny. Každá pěstounská rodina je jedinečná, má své tradice, hodnoty a životní postoje, také každé dítě svěřené do pěstounské péče je jiné, a s tímto vědomím do rodin přicházíme. Naše práce není jednotvárná, žádný den není stejný, témat doprovázení je právě tolik, kolik je rodin, které doprovázíme. Klíčový pracovník je průvodcem rodiny na její životní cestě s přijatým dítětem.

Ve svěřeni doprovázení externím organizacím spatřuji důležitý krok. Klíčový pracovník je s rodinou v častém kontaktu, zná její potřeby, může poskytovat cílenou podporu. OSPOD pak zajišťuje kontrolu. Vzájemná pozitivní spolupráce mezi oběma institucemi je zárukou konání pro nejlepší zájem dítěte. S klíčovým pracovníkem, jehož role je především podpůrná, snáze dojde k navázání vztahu založeném na důvěře a vzájemném respektu. Doprovázení dodává pěstounským rodinám naději, že nejsou sami, mají se na koho obrátit, a to v jakoukoliv dobu je-li to naléhavě třeba. Doprovázení chápeme jako záchranné lano, jako prevenci proti stresu, pocitu osamocení, nepochopení a vyčerpání. Jako klíčová pracovníce jsem připravena pěstounům poskytnout odbornou pomoc, poradenství,

ale i obyčejnou lidskou podporu, vyslechnout je a porozumět jim, sdílet s nimi jejich obavy, radosti i selhání.

Někdy u pěstounů, zvláště u těch z řad příbuzných, vnímám na první schůzce nejistotu a obavy. Zprostředkování pěstouni se o doprovázení dozvídají na přípravách žadatelů, nezprostředkování dostanou tuto informaci většinou až od OSPOD, a to v náročné době, kdy se museli rozhodnout o přijetí dítěte do rodiny, přizpůsobit se nové situaci, provést změny ve svém životě, často musí přerušit zaměstnání, změnit bydliště. Nevědí, co mají od doprovázející organizace očekávat. Někteří prarodiče mívají pocity viny ze selhání svých dětí, o jejichž děti musí nyní pečovat. Možná je odrazuje i zákonná povinnost uzavření Dohody o výkonu pěstounské péče. Podpora nezprostředkovaných pěstounů před přijetím dítěte nebývá dostatečná. Na první schůzce se snažím srozumitelně vysvětlit, v čem doprovázení a podpora ze strany naší organizace spočívá. Důvěra ale vzniká postupně, při řešení obtížných situací ve výchově dítěte, podporou při potížích se školou, pomocí s kontakty s rodiči dětí. Pěstouni oceňují i pomoc s jednáním s úřady, nebo třeba s žádostí o nadační příspěvek. V neposlední řadě je pro ně důležitá i emocionální podpora a možnost sdílení svých prožitků. Pěstouni si potřebují být jisti, že se mají komu svěřit, že na cestě s přijatým dítětem nekráčejí osamoceni, že si jejich úsilí někdo váží a přistupuje k nim s respektem.

Stejnou podporu potřebují i samotné děti. Setkáváme se např. s problémy ve škole, s nepochopením specifické situace dětí v NRP ze strany učitelů. „Naše“ děti dost často nevnímají školu jako bezpečné prostředí. Mnozí pedagogové nemají stále ještě dostatečnou znalost oblasti NRP. Další oblastí je podpora dítěte v období adolescence. Mám vždy radost, když s dítětem navážeme takový vztah, že je ochotno se nám i v tomto mnohdy velmi problematickém věku svěřovat se svými starostmi a pochybnostmi. Vážím si toho, že s ním mohu být při procesu tvorby jeho jedinečného životního postoje.

Nedílnou součástí doprovázení je i zprostředkování setkávání pěstounských rodin. Máme zkušenost, že pěstounské rodiny vyhledávají a velmi si cení kontaktů s dalšími pěstounskými rodinami. Vzájemná podpora a sdílení je důležité nejen pro dospělé, ale i jejich děti. Společná setkávání je utvrzují v tom, že i další rodiny prožívají podobné osudy.

Pro děti je velkým povzbuzením, když vidí, že nejenom je vychovávají náhradní rodiče, případně prarodiče. I děti, které jsou v kolektivu nejisté a špatně se ve třídě zapojují, si najdou kamarády a rády se těchto akcí účastní.

Jedna naše pěstounka se mi svěřila, že jí vnučka, kterou převzala do péče, řekla: „Babičko, my nejsme normální rodina.“ Jedním z cílů našeho doprovázení je, aby každá naše rodina získala sebeúctu a považovala se za *normální*. A k tomu výraznou měrou přispívají i společná setkávání našich pěstounských rodin.

Závěrem bych ráda zmínila, že si velmi ceníme nejen všech pěstounů a jejich dětí, ale také odborníků, kteří jsou nám, klíčovým pracovníkům rodin, oporou na cestě doprovázení. Máme dobré zkušenosti s komunikací s OSPOD i dalšími odborníky. Především ale cítíme podporu celého Sdružení pěstounských rodin, a to nám dodává další síly při naší snad záslužné činnosti.

*Mgr. Tereza Poštová
Sdružení pěstounských rodin z.s.
vedoucí Poradny NRP České Budějovice*

Co přineslo 10 let doprovázení z pohledu klíčové pracovnice Poradny NRP Kroměříž

V Poradně NRP Kroměříž pracuji již pátým rokem, ale už během svých středoškolských studií jsem se začala více seznamovat se systémem náhradní rodinné péče. Absolvovala jsem praxi na OSPOD, kde pracovnice vykonávaly funkce jak sociálního, tak i klíčového pracovníka. Již tehdy sem znamenala jistou nevýhodu v této dvojroli a teď, po několika letech, jsem ráda, že OSPOD od funkce klíčových pracovníků opouští. Z těchto dob mám zkušenost, že pěstouni měli z návštěv pracovníků pocit, že jde především o jakousi „kontrolu“, či dokonce poučování o tom, jak mají pečovat o jim svěřené děti.

Když jsem se pak přihlásila na další praxi do nejmenované doprovázející organizace, všimla jsem si značných rozdílů. Komunikace s pěstouny probíhala jinak, návštěvy se nesly v duchu přátelské atmosféry a důvěry mezi klíčovou pracovnící a pěstouny byla také na lepší úrovni. Doprovázení pěstounských rodin jsem proto začala vnímat jako velmi přínosné, a následně se mé další profesní kroky vydaly právě tímto směrem.

Nyní jsem přesvědčena, že naše práce má smysl. Pěstounům jsme v jejich obtížné roli velkou oporou, a to ať už ve fázi přijímání dítěte do rodiny, tak v běžných každodenních záležitostech, či sporech s biologickou rodinou nebo pracovníky z OSPOD. Rodiny, které doprovázíme, velmi oceňují, že jim děláme pomyslný štít před ne vždy spravedlivě zasahující legislativou. Obracují se na nás s důvěrou a konzultují s námi otevřeně jejich radosti i starosti.

V zákonu o SPOD jsou však stále značné mezery, kterým se bohužel nevyhneme, a často tak musíme podnikat kroky, které jsou proti našemu lidskému přesvědčení – jako například zákonem vyžadované kontakty s biologickou rodinou, které na děti často působí velmi destruktivně. Ve spolupráci s psychology pak připravujeme děti na tyto kontakty a násled-

ně u nich asistujeme. Vždy se snažíme jít cestou nejmenšího zla a díky naší asistenci zmírnit dopady, které by mohl mít kontakt nehlídaný a bez připravenosti dítěte. Protože právě zájmy dětí jsou v tomto procesu naší nejvyšší prioritou.

I když systém tedy není bezchybný, naším cílem je vykonávat pro pěstounské rodiny co nejlepší práci. Máme před sebou stále ještě spoustu výzev, ale věřím, že společnými silami můžeme zlepšit životy dětí, které potřebují naši pomoc a podporu.

*Bc. Barbora Šimková
Sdružení pěstounských rodin z.s.
klíčová pracovnice Poradny NRP Kroměříž*

Doprovázení jako podpora pro pěstounské rodiny

V letošním roce je to již 10 let, kdy vstoupila v účinnost jedna z novel zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Tato novela přinesla s sebou velké změny i v náhradní rodinné péči. Ráda bych se s vámi podělila o svou zkušenost s těmito změnami.

V oblasti sociálně právní ochrany dětí a náhradní rodinné péče jsem v té době, v roce 2013, pracovala jako sociální pracovnice na městských úřadech již téměř 20 let. Takže nějaké zkušenosti jsem měla. Pracovala jsem postupně v agendě dávek pro rodiny s dětmi, byla jsem kurátorkou pro děti a mládež, pro dospělé, dále jsem měla na starosti agendu sociálně právní ochrany dětí a náhradní rodinné péče.

Právě v souvislosti s novelou přibylo v agendě náhradní rodinné péče několik nových činností, které bylo potřeba zabezpečit. Zejména bylo potřeba zajistit doprovázení pěstounských rodin, včetně uzavření dohod o výkonu pěstounské péče. Bydlím a pracuji na Vysočině. Magistrát města Jihlavy tehdy zajišťoval vedl ve své agendě bezmála 120 rodin, které měly děti svěřené do pěstounské péče a poručenství. Na Jihlavsku a v okolí tehdy nebyly téměř žádné organizace, které by zajišťovaly doprovázení a podporu pro pěstounské rodiny.

Některé pěstounské rodiny ještě dříve spolupracovaly s organizacemi, které podporovaly pěstounskou péči, a dohodu o výkonu pěstounské péče s nimi uzavřely. Pro více jak 100 rodin však bylo potřeba zajistit podporu, doprovázení a dohodu o doprovázení jim nabídnout. S tím bylo spojeno hodně administrativních činností. Na počátku roku 2013 nebylo mnoho informací, jak postupovat. Nebylo ani dostatečné personální zabezpečení. Avšak novela byla v platnosti, a tak přišla nutnost zajistit její plnění. Jako pracovníci příslušné části úřadu jsme absolvovali mnoho hodin vzdělávání i samostudia na téma náhradního rodičovství. Vedení tehdy schválilo navýšení pracovních míst, vzniklo samostatné oddělení pro náhradní

rodinnou péči. Byla jsem pověřena jeho vedením. Tehdy jsem stála před otázkou, jak rozdělit agendy mezi spolupracovníky. Zda jednotlivé činnosti rozdělit plošně, aby pracovníci zajišťovali sociálně právní ochranu dětí a zároveň doprovázení a podporu pěstounským rodinám, nebo zda agendu rozdělit tak, že budou dva specializovaní pracovníci na zajištění agendy pro děti, tj. sociálně právní ochranu dětí a další dva pracovníci by doprovázeli pěstounské rodiny, poskytovali podporu a zajištění služeb pro pěstouny. Zvolila jsem druhý způsob. Někdy jsem slyšela na toto rozdělení kritiku, ale byly i městské úřady, které se tímto rozdělením agendy inspirovaly a přijížděly k nám pro naše zkušenosti.

Hodně jsme se začali zajímat o to, jak pěstounské rodiny podporovat, co je pro ně největším přínosem. Rozhodně jsem nechtěla, aby doprovázení bylo vnímáno jako kontrola. Přála jsem si, aby spočívalo především na důvěře mezi rodinou a jejím provázejícím pracovníkem. Sama jsem se také stala klíčovou pracovnící několika pěstounských rodin. S pěstouny jsme si společně hodně povídali o tom, jaké to je vychovávat děti v náhradním rodičovství, s čím se potýkají, co by bylo pro ně velkým přínosem.

Postupně i na Vysočině vznikaly organizace, které se alespoň částečně věnovaly pěstounství a výchově dětí v náhradním rodinném prostředí. Začala jsem s těmito organizacemi spolupracovat. Společně jsme organizovali vzdělávání pro pěstouny, zajišťovali a finančně hradili pobyty pro děti, vyhledávali odborníky, jako jsou psychologové a terapeuti. Rozvíjela se spolupráce se školami, aby i ve školním prostředí bylo lépe chápáno chování dětí, které vyrůstají v náhradní rodině. Vytvořil se prostor, kde si mohli náhradní rodiče sdílet a předávat své zkušenosti a být si vzájemně inspirací a podporou. Od počátku roku 2023 pracuji ve Sdružení pěstounských rodin, které rozšířilo své služby i na Vysočině. V průběhu těch uplynulých deseti let se podpora pro pěstounské rodiny vyvíjela tak, aby byla ku prospěchu především pěstounským rodinám. Mým přáním i nadále zůstává, aby doprovázení bylo vnímáno jako podpora a vzájemná spolupráce.

Všem náhradním rodičům patří obdiv a velké poděkování.

*Mgr. Zdeňka Zamazalová
Sdružení pěstounských rodin z.s.
klíčová pracovníce Poradny NRP Telč*

Schopnost přijímat a rozdávat dobro

Požadavek přispět na téma „co přineslo 10 let doprovázení“ mně (po překonání nechuti dolovat zasuté myšlenkové obsahy a uspořádat je do čitelné formy) dopřál vrátit se nikoli až k začátkům mého působení jako psychologa ve Sdružení pěstounských rodin (rok 2007), ale právě do doby před 10 lety. Zhruba v té době jsem změnila bydliště a přesídlila z lůna naší brněnské centrály do Prahy. Přizpůsobení v hlavním městě bylo z různých důvodů poměrně náročné, a tím více jsem byla vděčná za možnost „držet se drápkem“ Sdružení, díky aktivitám souvisejícím s vyhledáváním pěstounů, konkrétně rubrice Hledáme vás, mámo, táto. Tato služba žadatelům o náhradní rodinnou péči je ovšem staršího data; s novým zákonem č. 89/2012 Sb. ... má společně v podstatě pouze to, že se zavedením institutu pěstounské péče na přechodnou dobu se začaly objevovat „inzeráty“, jimiž krajské úřady upozorňují na potřebu umístění dětí z přechodné PP do dlouhodobé či do osvojení. Zveřejnění takových informací považuji za nesmírně užitečné, protože to poslední, co bychom si přáli, je umístování dětí 'vymazlených' přechodnými pěstounkami do ústavů... Mám-li celkově něco dodat k tomuto tématu „z pohledu psychologa“, byl a je to pohled jaksi zvenku, bez přímého osobního kontaktu s dospělými (žadateli) a potřebnými dětmi, ale vnímám ho jako jednoznačně přínosný. Díky této činnosti máme určitou představu, co náhradní rodiče chtějí, po čem touží a co naopak odmítají jako příliš těžké..., ale ani o překvapení zde není nouze.

Navzdory obecnému přesvědčení o obavách pěstounů přijímat děti jiného etnika, po dětech s asijskými a „afro“ znaky je velká poptávka. Zřejmě to vyplývá, alespoň v případě vietnamských dětí, ze zkušeností s (převážně) pilnými vietnamskými spoluobčany, jejichž děti úspěšně studují na českých školách. Obecné povědomí je v tomto směru jiné u romské populace. Ale daří se umísťovat do rodin i děti romské, děti s mentálním nebo fyzickým postižením (většinou však nikoli natolik závažným, aby vyžadovaly celodenní péči). Rozklíčování souboru motivací pro přijetí takového či „makového“ dítěte je pro psychologa náročný úkol. Motivace finanční

zde jistě nehraje zásadní roli, alespoň ve většině případů (vždy říkáme, že pokud někdo podezřívá žadatele o NRP z vypočítavosti, ať si to zkusí!). Na druhé straně, děti, jak známo, dost stojí, a zvláště ty přijaté, s různými speciálními potřebami. Mám-li se vyjádřit k nově nastaveným příspěvkům a odměně pěstounům, z hlediska jejich motivačního potenciálu, obávám se, že nefungují. Jak je všeobecně známo, pěstouni jsou dlouhodobě „nedostatkovým zbožím“. Zřejmě jde spíše o záležitost hodnotové orientace současné společnosti.

Pokud jde o agendu, týkající se umísťování dětí do rodin, musím přiznat, že lituji Centrálního registru, který by veden na MPSV, kam jsem pravidelně dojížděla z Brna „pro děti“ do rubriky (dříve zveřejňované v našem časopisu Průvodce náhradní rodinnou péčí, po kterém se mi rovněž „staromilsky“ stýská, a myslím, že i mnohým našim čtenářům). Poté, co registry dětí do NRP byly převedeny na krajské úřady, se o mnohých potřebných dětech nedozvím. Záleží na jednotlivých krajských pracovnících, zda naší služby využijí, či ne. Takže máme „kraje“ spolupracující i nespolečující. Z mého pohledu škoda, a díky za ty spolupracující. Myslím si totiž, že přes nejrůznější pochybnosti (např. co do podoby „inzerátů“) je nejpodstatnější, že se nám spolehlivě a dlouhodobě daří pomáhat při zprostředkování náhradní rodinné péče. Pomyšlení, že jsme svým malým podílem přispěli k tomu, aby děti našly zázemí v milujících a v naprosté většině dobře pečujících rodinách, je povznášející.

Následné doprovázení rodin, kterým s novým zákonem byla uložena povinnost uzavření Dohody o výkonu PP, je vždy dobrodružství, s určitými odlišnostmi v souvislosti s formou náhradní rodinné péče. V praxi se s potřebou psychologických služeb ze strany pěstounů setkávám podstatně častěji u tzv. zprostředkované náhradní rodinné péče (foster care), nežli v případě, že pečují příbuzní (většinou prarodiče, ale i praprarodiče, tety, dospělí sourozenci atp.). Psychologickou péči u zprostředkovaných (dlouhodobých i přechodných) pěstounů poskytujeme v rámci snahy státu (a potažmo nás doprovázejících organizací) zajistit kvalitu NRP. O toto pochopitelně usilujeme i u příbuzenských rodin; a -opět z pohledu psychologa- psychologická intervence se v mnoha případech jeví víc na místě, než u „cizích“ pěstounů (kteří prošli procesem schvalování za účasti více odborníků, absolvovali odbornou přípravu atd.). Stačí vědomí, že dětem není ze strany příbuzných zásadně ubližováno? (Tj. že nejsou ohrožová-

ny na zdraví, neřku-li životě?). A není podceňována skutečnost, že ve výchově předchozí generace tito pěstouni mnohdy selhali? Jistě, není tomu tak vždy; stává se i v „lepších rodinách“, že dítě propadne drogám, vede zahálčivý život atp. O to více si vychovatelé následné generace zaslouží psychologickou pomoc, aby další děti nepokračovaly v rodově mnohdy léta fixovaných stereotypech. Za léta působení v oblasti NRP ale bohužel vím, že právě ti pěstouni, z hlediska psychologa nejpotřebnější, o pomoc nežádají, nebo případná doporučení nerespektují. Jako psycholog vítám, když se na mě obrátí např. OSPOD s žádostí o posouzení pěstouna z řad příbuzných. Tyto zakázky jsou ale v poslední době spíše výjimkou.

V rámci nově stanoveného povinného vzdělávání nabízíme přednášky, semináře a další příležitosti, aby pěstouni mohli posilovat své kompetence. A na výběru nabízených témat i lektorů si skutečně dáváme záležet. Přesto se ne vždy setkáváme s opravdovým zájmem ze strany pěstounů, stává se, že si potřebné hodiny „odsedí“ (nebo také „neodsedí“, protože za nesplnění povinných hodin nenásledují prakticky nikdy žádné sankce).

Vyznívají tyto řádky příliš pesimisticky? Tak se to pokusím napravit. Pěstounské rodiny jsou převážně dobré a funkční, navzdory tomu, že téměř každé pěstounské dítě, nesoucí si břímě těžkých minulých let života, je výchovně náročnější než „běžné“ dítě. Příležitost pracovat s nimi při psychologickém vyšetření nebo terapii je jednoznačně radost, a jak bylo řečeno výše, prostě dobrodružství. (Pokud si vzpomínám, takto nazýval práci s dětmi i pan docent Matějček. Dovolím si to potvrdit.) A zažila jsem i řadu pěstounek téměř svatých.

Vybavuje se mi teď obrázek několika měsíčního chlapečka – zuboženého fyzicky a zřetelně i psychicky; na pohled měl obličejíček mentálně postiženého dítěte. Uplynulo pár měsíců, chlapečkovi bylo kolem jednoho roku. A jeho „čerstvá“ fotka mě totálně dostala: viděla jsem pořádně opláceného „kluka jak buka“, s bystrým pohledem a rozesmátou pusou – nevěřila jsem svým očím. A následná návštěva doma u přechodné pěstounky mě znovu utvrdila v tom, že láska a péče dělá zázraky. Psychomotorický vývoj chlapečka odpovídal spolehlivě věkové normě, intelekt vyšel spíše mírně nadprůměrný. Takovou metamorfózou velice často procházejí i děti v „běžné“ pěstounské rodině – rozkvetou. Je pravda, že jen

po určitou mez, v závislosti mimo jiné na genetických dispozicích. Ale o to právě jde; dosáhnout toho, aby dítě beze zbytku využilo svých dispozic, nepromarnilo své hříbny, dosáhlo svého vrcholu. A nejde samozřejmě jen o výkony, ale i o charakterové vlastnosti, schopnost přijímat a rozdávat dobro. O tom je vlastně celá náhradní rodinná péče.

Jak k tomu může přispět psycholog? Jeho role se nijak zásadně neliší od ostatních profesí, které se v náhradní rodinné péči uplatňují. Jen má možná více nástrojů, pomocí kterých může snáze pojmenovat rizika, a to na kterékoli straně, dokonce i na straně dítěte. Protože dítě, zasazené do prostředí, které na ně bude např. klást nepřiměřené nároky, může pěstounskou rodinu se sebelepšími úmysly totálně zdevastovat. (A to nemluví o pěstounech s horšími úmysly, resp. s motivací nepříliš dobrou, kteří v přijatých dětech mohou spatřovat „kamaráda pro svého jedináčka“, ale i východisko z nouze, když nemohou sehnat jiné zaměstnání... třeba pro těch pár let do důchodu...). Bohužel, i to se může stát. „Rizikové“ jsou také děti s nejrůznějšími poruchami, jejichž výchova je extrémně náročná (stačí taková diagnóza ADHD). Ne každý žadatel má dostatek soudnosti, aby uznal své limity. A k tomu je dobré obrátit se na psychologa, který ve většině případů dokáže dost dobře odhadnout prognózu dalšího vývoje.

Moje zkušenost je taková, že mnohdy je lépe na to „své“ dítě chvíli čekat, než podlehnout nutkání pomoci hned a takříkajíc „za každou cenu“. Setkávám se i s tím, že je žadatelům sdělováno ze strany úřadu: tak buď tohle dítě, nebo na dlouhou dobu zkrátka budete mít smůlu... Případně: chtěli jste a máte na jednu holčičku/chlapečka, ale ona/on má ještě ségru/bráchu... Tak buď oba, nebo nic. Nebo: takhle malé dítě pro vás nemáme, ale máme tady o trochu (pár let) starší, to zvládnete! Těžké rozhodování. Jasněji bývá po konzultaci s psychologem.

Za sebe mohu doporučit i účast psychologa v situaci, kdy jsou pěstouni na vážkách, jak se postavit k projevenému (často náhle projevenému) zájmu biologické rodiny o kontakt s dítětem. Jistě, dnes už jsou pěstouni dostatečně poučeni o potřebě zachování kontaktu dítěte s jeho rodiči, sourozenci, příbuznými, ostatně jsou tím i zákonem povinováni. Teoreticky ví, že jde o jeden ze způsobů, kterým lze dítěti usnadnit utváření jeho vlastní identity. Ale praxe může být jiná, a obavy o „jejich“ děti se týkají do značné míry oprávněných starostí: neuškodí mu/jí to? Nepod-

lehne slibům, kterými rodiče velmi často nešetří, aniž by je hodlali splnit? Resp. možná v tu chvíli jim věří sami... Ale jak se s tím vypořádá dítě? Myslím, že všichni, kdo s pěstounskými dětmi pracují, se s tímto problémem setkali. Psycholog jistě ze své odbornosti potvrdí, že je důležité, aby dítě bylo seznámeno (vlastně lépe seznamováno) se svou minulostí a lépe se tak orientovalo ve svém vlastním životě. Ale psycholog má také zkušenost s poruchami osobnosti, které dokáže diagnostikovat, s jedinci, kteří vzhledem ke sníženým nebo prakticky nulovým výchovným kompetencím mohou dítěti škodit (proto také jim byly děti odebrány a svěřeny do péče pěstounů nebo osvojitelů; dnes už, jak je známo, děti nejsou z rodin odbírány schopným a milujícím, leč chudým rodičům). Jejich děti už prožily trauma ztráty, a proces uzdravování je dlouhý... Mají být traumatizovány „na pokračování“? Není v některých případech lepším řešením volba jiného kontaktu než osobního? Nebo, když už, volba kontaktu s asistencí? Na druhé straně je třeba si říct (a je to i moje zkušenost) že se, zejména u velmi malých dětí, asistovaným kontaktem nic nepokazí, ani nespraví... Máme ale také rodiče a příbuzné, kteří projevují v rámci svých možností opravdový zájem, a „kdo jsme my“ abychom jim odpírali právo na kontakt?! Zameťme si každý před svým vlastním prahem.

To, že jsme se po letech improvizací (v dobrém slova smyslu!!!), dočkali zákonné úpravy v oblasti NRP, je v zásadě dobrý počín už proto, že představuje (vedle upřesnění práv a povinností jak pěstounů, tak i pracovníků doprovázejících organizací) určitou pomoc ze strany státu. Pořád ale je to všechno hlavně „o lidech“.

A tak přeji hodně štěstí všem, komu náhradní rodinná péče leží na srdci.

*PhDr. Alena Michalová
Sdružení pěstounských rodin z.s.
vedoucí Poradny NRP Praha*

Mýty a předsudky o NRP

Přes veškeré snahy o lepší informovanost veřejnosti o náhradní rodinné péči pořád přetrvává spousta předsudků, mýtů a nepochopení v této problematice. Týká se to např. různých forem náhradní rodinné péče, rozdílů mezi osvojením, poručením a pěstounstvím atd.

Patrně nejsilněji zakořeněným předsudkem veřejnosti vůči pěstounské péči je názor, že se pěstouni rozhodli k péči o děti z finančních, „zištných“ důvodů. Není divu, že to dlouhodobě zůstává v generační paměti. Z historie víme, že si rodiny braly děti po celá léta do své péče za peníze, často i jako levnou pracovní sílu. Toto byl také jeden z důvodů dočasného zrušení této formy náhradní péče o děti po roce 1948 u nás. Ještě před pár lety k nám občas přicházely nezaměstnané ženy po návštěvě úřadu práce se sdělením, že jim tam poradili, aby se staly pěstounkami, a tím vyřešily svou nezaměstnanost.

Důvody k tomu, proč se někdo rozhodne stát náhradním rodičem, ať už pěstounem nebo osvojitelem, jsou velmi individuální a často složité se vyvíjející. Bývá to přání nebýt sám, mít úplnou rodinu, pomoci opuštěnému dítěti, ale i vlastnímu dítěti k sourozenci atd. Různá motivace pak znamená také různé představy o tom, jaké to dítě bude. I tak vzniká řada mylných očekávání, omylů a předsudků, což pak může vést ke zklamání. Do náhradní rodinné péče většinou nejsou svěřováni ani sirotci, ani děti uprchlíků.

Snaha o reálnější informovanost veřejnosti o tom, pro jaké děti se hledají náhradní rodiny, vytváří další mýty. Např. přesvědčení, že za veškeré problémy při výchově dětí v náhradních rodinách mohou odlišné, „špatné“ geny těchto svěřených dětí. Málo se ví o tom, že řada vývojových poruch a poruch chování dětí souvisí s problémy jejich identity. Dítě si totiž v náhradní rodině musí vytvořit identitu novou, odlišnou od identity primárních rodičů. Zvláště náročné je to u dětí jiné etnické příslušnosti a zejména v klíčovém vývojovém období - v pubertě a v adolescenci.

S hledáním identity souvisí také to, jak je dítě, vyrůstající v pěstounské rodině, postupně konfrontováno s postoji a předsudky okolí, v širší rodině, ve škole atd. Svoji hodnotu pak odvozuje jak z vědomí o svém původu, tak z reakcí lidí kolem něho.

Mýtus „špatných genů“ je pro většinu lidí snáze pochopitelný, a tím i snáze přijímaný, než porozumění tomu, s čím se potýkají děti s ranou deprivací z ústavů nebo z nefunkčních rodin. Pěstouni pak musí řešit především související negativní výchovné problémy.

*PhDr. Nina Vodičková
Sdružení pěstounských rodin z.s.
psycholožka Poradny NRP Plzeň*

Radosti a strasti pěstounství

Rozhodli jste se stát se pěstouny? Nebo se vám život zamotal tak podivně, že to prostě přišlo tak nějak samo? Ať je to jakkoli, bylo to nepochybně zásadní rozhodnutí, které vám, ale především dítěti, kterého se týká, podstatně změnilo život. A jistě přišly chvíle, kdy jste se cítili bezradní, v koncích s rozumem i se silami, osamoceni se svými problémy i stále se objevujícími otázkami. Kdo pomůže? Kdo na ně dá odpověď? Soud? Sociální pracovník? Někdy ano. Ale každodenní život žijete vy a dítě, o které pečujete. A s vámi možná i širší rodina, další vaše děti, ať již vlastní či přijaté do péče. Je toho tolik, co je třeba řešit. A když se objeví pomocná ruka, pěstoun ji rád přijme. Protože ona z něj sice nesejme to každodenní břímě a odpovědnost, ale ukáže mu, že v tom není sám, že i jiní pěstouni řeší podobné věci a že jsou různé cesty, jak situaci vyřešit, vylepšit, neklopýtat, ale jít pokud možno rovně a jistě, protože tak to chceme pro naše dítě.

Doprovázející organizace – to je ta pomocná ruka, která se objeví, když je potřeba, a citlivě, zkušeně vede pěstouna různými úskalími náhradní rodinné péče. Ano, je pravda, že i dobrý pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí poradí či pomůže, ale ten má tolik jiných povinností a jiné agendy, že pravidelnou pomoc a podporu pěstounům lze od něj těžko očekávat. Desetiletá zkušenost s fungováním doprovázejících organizací vede k poznání, že jestli někdo je pro pěstouna tou pravou pomocnou rukou a tím ukazatelem směru, jsou to právě ony.

Ze své praxe opatrovnické soudkyně mohu nahlédnout, že příběhy pěstounských rodin jsou velmi rozmanité. Na jedné straně jde o osoby v evidenci, tedy o lidi, kteří se rozhodli dát svou energii, lásku i čas dítěti, které to potřebuje. Pokud úřad zjistí, že nějaké dítě je třeba umístit do náhradní rodinné péče, osloví pěstouny v evidenci a zprostředkuje kontakt mezi nimi a dítětem.

Na druhé straně jde o osoby, které nikdy dosud neuvažovaly o možnosti stát se pěstouny, nic takového neplánovaly, ale život je uvrhl do

takové situace, pro kterou přijetí dítěte do pěstounské péče bylo jedním z dobrých řešení. Jde například o příbuzné drogově závislých rodičů, neschopných postarat se o své potomky, či rodičů nemocných, uvězněných nebo jinak omezených v možnosti péče o své děti. Často zůstanou děti takových rodičů v péči například babičky nebo tety a následně se řeší jejich další osud.

Neměli bychom zapomínat též na osoby, které k pěstounské péči o dítě přijdou prakticky náhodou, někdy až neuvěřitelnou. Nejsou ani příbuzní dítěte, ani nejsou osobami v evidenci, a přesto si je toto poslání samo najde. Řešila jsem případ, kdy dítě bylo svěřeno do pěstounské péče paní, která byla sousedkou babičky dítěte, o něž se rodiče nestarali, a babička se kvůli nemoci starat nemohla. Matka se o dítě nezajímala, otec (omezený ve svéprávnosti) se s chlapcem občas stýkal pod dohledem své opatrovnice – chlapcovy babičky. V pěstounské péči babiččiny sousedky chlapec velmi dobře prospíval. Jiný případ byli pěstouni, jejichž dospělý syn měl známost s cizinkou, která si pozvala z ciziny na prázdniny svého desetiletého synovce. Když přijelo do Čech toto vyplašené, česky nerozumící dítě, zmizela kamsi za prací do USA. Mladík se o chlapce přes prázdniny postaral s pomocí své rodiny, na příští prázdniny jej pozvali znovu, (to už ovšem byl vztah s chlapcovou tetou minulostí), pak přijel na Vánoce a nakonec zůstal natrvalo. Rodina jej přijala do pěstounské péče, a tak získal i české občanství. Jeho dosavadní život byl těžký, matka byla zbavena rodičovské odpovědnosti a otec žil s jinou ženou, která chlapce upřímně nenáviděla. Až u pěstounů v Čechách chlapec našel lásku a zázemí.

Každodenní život pěstounů provázejí stále nové a nové výzvy, kterým je třeba se postavit. Často to bývají zdravotní nebo vývojové handicapy přijatého dítěte, jeho křehká, mnohými (často otřesnými) zážitky z minulosti narušená psychika, jeho komplikované vztahy s původní rodinou, eventuálně zasahování této rodiny do života dítěte a pěstounů způsobem, který dítěti neprospívá a pěstounům komplikuje život, a mnohá další protivenství. Také skutečnost, že pěstoun není oprávněn rozhodovat ve věcech dítěte v tom rozsahu jako rodič nebo poručník, znesnadňuje různé životní situace. Sehnat souhlas rodiče s přihlášením do školy nebo s poskytnutím neurgentní zdravotní péče bývá v případech neznámého pobytu rodiče úkol v podstatě nesplnitelný (pokud soud v těchto oblas-

tech prozíravě nerozšíří rozhodovací práva pěstouna už v rozsudku, jak mu napovídá letitá zkušenost).

Doprovázející organizace jsou tu proto, aby pěstouny podpořily, provedly je spleť sítí nejrůznějších právních povinností, zprostředkovaly jim odbornou přípravu a kontakt s ostatními pěstouny mimo jiné i za účelem sdílení zkušeností. Jejich pracovníci plní i úlohu jakýchsi důvěrníků pro děti v pěstounské péči, když tyto řeší něco, s čím se přímo pěstounům svěřit nechtějí. Při pravidelných kontaktech mají možnost probrat vše s pracovníkem doprovázející organizace a poradit se s ním. Doprovázející organizace si udržuje přehled o situaci v rodině i o tom, jak některé věci vnímají děti a jak pěstouni. Může pak pomoci k nalézání východisek z případných krizových situací, či přispět radou a doporučením.

Role pěstouna není lehká. Je obecně známo, že dítě, které přijmete a přivínete na hrud' jako vlastní, vás sice miluje, ale stále má v koutku duše tu touhu po vlastní biologické rodině. Psychologové říkají, že opuštěné dítě má pocit, že bylo špatné, a proto bylo rodiči opuštěno. Celý život pak touží po přijetí vlastní rodinou, na což nemá vliv ani to, že je v pěstounské rodině šťastné a spokojené. Pěstoun musí v sobě najít sílu toto přijmout a vědět, že být dítě bezpodmínečně miluje, je tu stále biologická rodina, jejíž vztahy s dítětem musí podporovat, jak mu ukládá zákon. Je též povinen umožnit styk rodičů s dítětem a je si vědom, že rodič nebo jiný příbuzný může kdykoli požádat o svěřeni dítěte do své péče. Přesto pěstouni dokáží dítě milovat jako vlastní, dát mu rodinu a zázemí, být s vědomím, že se vše může kdykoli změnit. Pěstouni jsou stateční lidé, ale věřím, že bez podpory a pomoci doprovázejících organizací by byl jejich život mnohem, mnohem složitější. Proto jako opatrovnická soudkyně i jako pěstounka nezletilého dítěte z obou těchto úhlů pohledu říkám: „Díky, že jste tu s námi a pro nás, a hlavně pro děti, které vás potřebují.“

*JUDr. Marcela Nováková
pěstounka
soudkyně ve věcech opatrovnických*

Role krajských úřadů vůči pěstounským rodinám

Doprovázení pěstounských rodin z pohledu krajského úřadu je důležitý proces, jenž zahrnuje monitorování, podporu a spolupráci s rodinami, jež se rozhodly poskytovat pěstounskou nebo poručnickou péči dětem, které nemohou žít se svými biologickými rodiči nebo v širší rodině.

Krajské úřady mají většinou oddělení sociálně-právní ochrany dětí, které se specializuje na tuto oblast a starají se o různé aspekty pěstounské péče. Provázení pěstounských rodin krajským úřadem se většinou zaměřuje na sledování a podporování rodin, které se ujímají péče o děti, které nemohou z různých důvodů žít se svými biologickými rodiči. V rámci poradenské činnosti je krajský úřad povinen alespoň jednou v roce zajistit konzultace k výkonu pěstounské péče. Konzultací se kromě odborníků na řešení výchovných a sociálních problémů zúčastňují pěstouni nebo poručníci, dále se těchto konzultací mohou zúčastnit též děti svěřené těmto pěstounům do pěstounské péče a další fyzické osoby, které tvoří s pěstounem domácnost. Proto krajský úřad pořádá i několikrát do roka setkání pěstounských rodin.

Cílem provázení pěstounských rodin krajským úřadem je zajistit, aby děti měly bezpečné a podpůrné prostředí v nových rodinách a aby byly zajištěny jejich potřeby a práva. Doprovázení pěstounských rodin je komplexní proces, který si klade za cíl zajistit, aby děti žily prostředí, které podporuje jejich fyzický, emocionální a sociální vývoj. Krajský úřad má v tomto složitém procesu jednu z úloh, kdy navázaná spolupráce s pěstounskými rodinami může být základem úspěšné pěstounské péče.

Krajský úřad rozhoduje o zařazení žadatele do evidence žadatelů o pěstounskou péči neprodleně po odborném posouzení žadatele, a tím hraje klíčovou roli při výběru a schvalování pěstounských rodin. Pro účely zprostředkování pěstounské péče vyhledává krajský úřad pro děti vede-

né v jeho evidenci vhodné žadatele, při zprostředkování pěstounské péče přihlíží k výsledkům odborného posouzení dítěte a žadatelů, dále pak k vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a k plnění opatření vyplývajících z individuálního plánu ochrany dítěte. Krajský úřad může též dávat podněty ke zprostředkování pěstounské péče i v případech, kdy jde o děti, které jsou vedené jiným krajským úřadem.

Krajskému úřadu je spíše předepisován úkol metodického a kontrolního orgánu, nicméně i on může poskytovat vzdělávání a odbornou přípravu pro pěstounské rodiny. Toto vše může v rámci spolupráce zahrnovat jako informace vztahující se k potřebám dětí, k výchovným metodám, zvládání obtížných životních situací a novému pohledu na komunikaci s biologickými rodiči, sourozenci či blízkými osobami dětí.

Krajský úřad může poskytovat pěstounským rodinám praktickou podporu, to může zahrnovat nejen poradenství ohledně výchovy, ale i možnost konzultace s odborníky nebo navázání jejich spolupráce. Dále pak finanční poradenství vztahující se k různým druhům dávek, které zajistí rodině pokrytí nákladů spojených s péčí o dítě.

Z pohledu krajského úřadu je velice důležitá spolupráce s ostatními organizacemi podílejícími se na tvorbě plánu péče o dítě, které nemůže žít se svými rodiči, sourozenci a blízkými.

*Mgr. Dagmar Plačková
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví
KÚ Plzeňského kraje*

Doprovázející pracovník by měl být pěstounské rodině „k ruce“

Doprovázení pěstounských rodin se v praxi náhradní rodinné péče objevuje od novely zákona o sociálně – právní ochraně dětí platné od 1. 1. 2013 a souvisí s povinnostmi pěstounů uzavírat dohody o výkonu pěstounské péče. Termín „doprovázení“ není nikde v zákoně o sociálně – právní ochraně dětí zakotven, obecně lze v souvislosti s výkonem pěstounské péče uvést, že se jedná o službu, která představuje podporu a pomoc pěstounským rodinám.

V rámci doprovázení má každá pěstounská rodina svého klíčového sociálního pracovníka, se kterým je v pravidelném kontaktu. Zákon taxativně stanoví, že klíčový pracovník, jako zaměstnanec doprovázejícího subjektu, se kterým má pěstoun uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče, je povinen být minimálně jednou za dva měsíce v osobním styku s pěstounem a zejména pak s dětmi svěřenými do jeho péče. Zpravidla dochází k častějším setkáním klíčového pracovníka s pěstounskou rodinou. Je důležité, aby klíčový pracovník byl dostatečně obeznámen s historií a potřebami rodiny a mohl tak odpovědně vyhodnotit a zprostředkovat konkrétní služby a nabídky odborné pomoci pěstounské rodině dané zákonem. Doprovázení pěstounských rodin lze vnímat jako partnerský vztah, v mnoha případech praxe ukazuje, že mezi klíčovým sociálním pracovníkem a pěstouny, zejména po víceleté spolupráci, vzniká až vztah na úrovni přátelství. To by jistě nemělo být na překážku účelu doprovázení, které představuje v první řadě sledování výkonu pěstounské péče, poskytování sociálního poradenství pěstounům a samozřejmě i poskytování či zprostředkování odborné pomoci a služeb.

Když bychom měli definovat, co je podstatou a cílem doprovázení ze strany doprovázejících subjektů ve vztahu k pěstounským rodinám, pak je to pomoc při vytváření bezpečného a stabilního prostředí pro svěřené dítě, dále sledovat a napomáhat zajišťovat specifické potřeby a práva svěřeného dítěte, dbát jeho nejlepšího zájmu. Současně však je

třeba také brát v potaz potřeby pěstounů, jednotlivé kroky dostatečně komunikovat, vysvětlovat, snažit se dát do souladu tak, aby atmosféra v pěstounské rodině byla co nejvíce komfortní pro všechny její členy, nejen pro děti svěřené do pěstounské péče, ale i biologické děti pěstounů a třeba i další osoby žijící s pěstounem ve společné domácnosti, např. prarodiče. Je důležité, aby jednotliví členové pěstounské rodiny, zejména pak osoby pečující, porozuměli specifickým projevům chování svěřeného dítěte a dokázali na tyto projevy a potřeby dítěte adekvátně reagovat. Tzv. k ruce pěstounovi, při řešení nejrůznějších životních situací v pěstounské rodině, by měl být právě nápomocen doprovázející klíčový pracovník pěstounské rodiny.

Uvedené můžeme shrnout v tom smyslu, že cílená, včasná a rychlá pomoc dítěti svěřenému do pěstounské péče a stejně tak i osobám o dítě pečujícím, je jedním z důležitých aspektů doprovázení.

Za pěstounskou péči se pro účely doprovázení považuje osobní péče o dítě poskytovaná osobou pečující, tedy pěstounem/přechodným pěstounem. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí stanoví konkrétní práva a povinnosti pěstounů, které jsou obsahem a zpravidla blíže specifikovány v dohodě o výkonu pěstounské péče. Každá pečující osoba (pěstoun) je povinna uzavřít dohodu o výkonu pěstounské péče, a to bezodkladně, nejdéle do 30 dnů od právní moci rozhodnutí soudu o svěřením dítěte do pěstounské péče. V případě přechodných pěstounů je to nejdéle do 30 dnů od právní moci rozhodnutí krajského úřadu o zařazení do evidence osob vhodných pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu.

Služby doprovázení jsou jednotlivým pěstounským rodinám poskytovány právě na základě uzavření dohody o výkonu pěstounské péče mezi pěstounem/přechodným pěstounem a doprovázejícím subjektem.

Doprovázejícím subjektem může být obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad nebo pověřená osoba, tj. fyzická či právnická osoba, které příslušný krajský úřad vydal pověření k činnosti uzavírat dohody o výkonu pěstounské péče a poskytovat osobě pečující (pěstounovi), s níž uzavřela dohodu o výkonu pěstounské péče, výchovnou a poradenskou péči při výkonu pěstounské péče a sledování pěstounské péče. Je třeba konstatovat, že tyto pověřené osoby musí splňovat zákonem

dané požadavky, jako je např. odborná způsobilost (příslušné vzdělání), bezúhonnost zaměstnanců a další.

Závěrem si dovoluji uvést, že vzhledem k tomu, že v oblasti náhradní rodinné péče působím více než dvacet let, myslím, že jsem schopna zhodnotit potřebnost a nutnost institutu „doprovázení“ v náhradní rodinné péči. Doprovázení se pro mě stalo neodmyslitelnou součástí výkonu pěstounské péče. Doprovázení náhradních rodin je běžnou praxí v zahraničí, tzv. postadopční servis je poskytován i osvojitelským rodinám. Ráda bych zdůraznila, jak je uvedeno v metodickém materiálu MPSV k problematice doprovázení ze srpna 2023, že doprovázení musí reagovat na celou řadu situací v pěstounských rodinách, které se v jeho průběhu dějí. S ohledem na znalost jednotlivých případů výkonu pěstounské péče mám potřebu uvést svou konkrétní představu, a to, aby se osobní kontakt klíčového sociálního pracovníka pěstounské rodiny uskutečňoval řekněme ne zcela výhradně, ale prvořadě, v domácnosti pěstouna. A ze strany pěstounů, pokud něco nejde a skřípe, nebát se říct si o pomoc. Je nanejvýš přínosné a skvělé, že doprovázení pěstounských rodin tady je, zejména pak co se týče dětí svěřených do pěstounské péče.

*Bc. Anna Valová
Odbor sociálních věcí
Magistrát hlavního města Prahy*

Centrum

psychologické pomoci doprovází pěstounské rodiny také 10 let

Česká republika v rámci procesu transformace systémově řeší péči o ohrožené děti, kam spadá také oblast náhradní rodinné péče (dále jen NRP). Tato oblast prošla v posledních desetiletích výraznými změnami. Právě v letošním roce „slavíme“ desáté výročí přijetí „velké“ novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí, která měla významný dopad na praxi výkonu péče.

Novela byla definitivně schválena Poslaneckou sněmovnou 7. listopadu 2012 a v účinnost vešla od 1. ledna 2013. Mnozí odborníci z oblasti NRP a pěstouni si jistě vzpomenou, jak netrpělivě byla novela očekávána a co nastalo v lednu 2013, kdy musela každá pěstounská rodina začít spolupracovat s pověřenou osobou (dnes již zažitý název doprovázející organizace). Zákon hovořil velmi obecně a popsal základní oblasti podpory pěstounským rodinám a také jejich povinnosti, které byly pak konkrétněji upraveny v rámci dohod o výkonu pěstounské péče, jež pěstounské rodiny uzavíraly, aby OSPOD nemusel vydávat rozhodnutí z moci úřední ohledně výkonu práv a povinností pěstounů.

Do šesti detašovaných pracovišť Centra psychologické pomoci, která jsou rozmístěna v rámci celého Moravskoslezského kraje, se během dvou měsíců dostavovaly stávající pěstounské rodiny, každá rodina a dítě v pěstounské péči se svým životním příběhem. Bylo to období velmi náročné jak pro doprovázející organizace, tak pro pěstouny, ale zároveň plně očekávání a naděje, že se podpora rozšíří pro všechny potřebné rodiny.

Cílem doprovázení pěstounských rodin byla pomoc a podpora pěstounům při vytváření bezpečného a stabilního prostředí pro svěřené děti. Do té doby byla zákonná podpora poskytována pěstounským rodinám v rámci zařízení pro výkon pěstounské péče (vícečlenné rodi-

ny) nebo v rámci poradenství náhradním rodinám, které si tuto pomoc samy vyhledaly.

Ne všechny rodiny byly této nové spolupráci v roce 2013 otevřeny. Do rodiny začal nově docházet, mimo sociálního pracovníka OSPOD, také klíčový sociální pracovník doprovázející organizace, a to minimálně po dva měsíce. Většina pěstounů však v konečném důsledku novelu přijala kladně a odborné doprovázení a další služby přivítala, či později vyhodnotila jako přínosné pro výkon pěstounské péče. Změny v legislativě byly vlastně výsledkem volání po změnách samotných pěstounů (spíše těch klasických, dnes zprostředkovaných), kteří při péči o svěřené děti zažívali složité situace, řešili různé problémy a neměli se na koho obrátit, s kým sdílet své starosti i radosti. Např. v Centru psychologické pomoci probíhaly po dohodě s pěstouny tzv. kluby pěstounů, byla organizována různá školení či poskytováno odborné poradenství v oblasti NRP ještě před novelou, právě na žádost samotných pěstounů, kteří prošli posuzováním a přípravou. Pro pěstouny šlo o jakési přirozené pokračování setkávání jednak s odborníky v oblasti NRP, ale také s ostatními pěstouny.

Naše organizace začala po novele prostřednictvím svých klíčových pracovníků a dalších odborníků (např. psychologů), poskytovat pěstounům a jejich dětem odborné poradenství a podporu v oblastech výchovy a péče o dítě v náhradní rodině, pomoc při řešení psychických problémů souvisejících s narušenou citovou vazbou, identitou, nezpracovanou historií dítěte apod. Hlavním cílem našeho doprovázení je kontinuální a dostupná odborná podpora pěstounů při péči o dítě/děti svěřené do jejich pěstounské péče tak, aby dítě mělo v náhradní rodině zajištěny základní životní potřeby a stabilní, bezpečné a podnětné prostředí či všestranný a zdravý vývoj, ale také podporu vedoucí ke zmírnění dopadů negativních zkušeností. Jde o traumata těchto dětí z jejich ranného či pozdějšího vývoje z důvodu selhání rodičů a jejich nedostatečné péče, odebrání z biologické rodiny, pobytu v ústavní péči, zanedbávání, týrání či zneužívání. Často poskytujeme podporu rovněž v oblasti vzdělávání dítěte ve formě edukace pedagogů konkrétních dětí v oblasti specifik a projevů dětí vyrůstajících v NRP. Informace jsou poskytovány také v oblasti dávek pěstounské péče, kdy se v průběhu uplynulých deseti let měnily podmínky i částky jednotlivých příspěvků. Významnou a náročnou oblastí podpory jsou kontakty dětí v NRP s jejich biologickými rodiči či dalšími osobami blízkými.

Pomoc a podpora se vždy odvíjí od konkrétních potřeb pěstounů a dětí v pěstounské péči a často jde o osobní pomoc v individuálních situacích. Pokud je potřeba, klíčový pracovník poradí, zjistí informace či zprostředkuje další odbornou pomoc. Klíčoví pracovníci bývají často „jen“ velkým uchem pro pěstouny a jejich vyprávění, sdílení často náročné péče o děti. Podpora pracovníka je pro ně významná, protože ve svém životě nemusejí mít nikoho, komu se mohou svěřit, s kým probrat své těžkosti, ale i radosti, které péče o děti přináší. V Centru psychologické pomoci disponujeme na každém pracovišti také psycholog, což je velkou výhodou pro poskytování psychologické péče. Ta může být velmi rychlá, a tak efektivní. K tomu nutno dodat, že sociální pracovníci (klíčoví pracovníci doprovázení) i psychologové se pravidelně každoročně vzdělávají právě v oblasti NRP. Nejnovější odborné poznatky a trendy tak mohou účinně využívat v rámci podpory pěstounů i dětí (např. My BackPack, Dyadická vývojová psychoterapie, Play therapy, Kids Skills, různé socioterapeutické techniky nebo aktuálně kurz Terapeutického rodičovství).

Pěstouni, zejména ti nezprostředkovaní (tzv. příbuzenští), kteří neprošli přípravou a odborným posouzením, se po novele často úplně poprvé potkali s odborníky v oblasti NRP či vzájemně mezi sebou. Pro ně bylo doprovázení o to těžší, že nebyli zvyklí hovořit o své rodině, setkávat se s ostatními pěstouny, vzdělávat se apod. Ale zejména tito pěstouni, nejčastěji prarodiče dětí svěřených do jejich pěstounské péče, našli obrovskou podporu svých „doprovodek“ a klíčových pracovníků v době Covidu, kdy zůstali s dětmi izolovaní a odkázáni často na digitální svět, který je jim vzdálený.

Jak vlastně vnímat vztah mezi klíčovým pracovníkem a pěstounem? Klíčoví pracovníci se postupně stávali „součástí“ dané pěstounské rodiny, důvěrnou osobou, která vyslechne, poradí, poskytne náhled na situaci v rodině, odborný pohled na chování či prožívání dítěte v pěstounské péči, pomůže v komunikaci se školou, s různými institucemi apod. A jaký význam lze spatřovat v doprovázení pěstounských rodin pro samotné dítě v pěstounské péči? Pracovník může představovat dospělou osobu, která vnímá individuální situaci dítěte, rozumí specifikům NRP, prožívání dítěte, které nevyrostá se svými rodiči, může poskytnout ochranu a kontrolu práv dítěte a také „most“ mezi pěstouny a biologickou rodinou.

Samostatnou kapitolou jsou přechodní pěstouni, jejichž obrovský význam se projevila právě po přijetí novely zákona o sociálně právní ochraně dětí, kdy začali fungovat. Děti se tak namísto do ústavní péče začaly dostávat do náručí osob, kteří o ně pečují 24 hodin denně a u nejmenších dětí umožňují snazší start do života, u těch větších pak možnost zažít fungování v běžné rodině. Podpora ze strany klíčových pracovníků je u pěstounů na přechodnou dobu intenzivnější, zejména v období přebírání dítěte a v době jeho předávání zpět biologické rodině nebo do jiné formy NRP. Významnou součástí jsou rovněž kontakty s biologickou rodinou dítěte, které bývají častější.

Vedle služby doprovázení klíčovými pracovníky, zajištění odborné pomoci psycholog, poskytujeme pěstounům také další služby jako je pomoc při zajištění krátkodobé či celodenní osobní péče o svěřené dítě/děti (tzv. respitní péče) i pomoc a podporu při kontaktech dětí v NRP s jejich biologickou rodinou (poskytnutí facilitace či asistence při kontaktech). Zajišťujeme pěstounům rovněž vzdělávání, jež mají ze zákona povinné. Snažíme se společně s pěstouny hledat vhodná témata vzdělávání, která by je obohatila a rozvíjela jejich kompetence náhradních pečovatелů. Nejoblíbenější formou jsou celých deset let pobytové vzdělávací víkendy, kde se pěstouni nejen vzdělávají a děti mají zajištěn volnočasový či odborný program dle jejich věku, ale mohou společně pobýt i neformálně. Pracovníci mohou být s rodinami déle a poznat fungování jejich rodinného systému lépe, než jen při obvyklých návštěvách v rodině.

Služby Centra psychologické pomoci se snažíme stále zkvalitňovat, a proto každým rokem zjišťujeme názory a potřeby pěstounských rodin formou anonymního zpětnovazebního dotazníku.

Naše organizace se snaží velmi úzce spolupracovat s orgány sociálně-právní ochrany dětí, které vyhodnocují situaci dítěte a jeho rodiny a zpracovávají individuální plán ochrany dítěte. Po desetileté praxi spatřujeme rozdíly v praxi a přístupu různých OSPOD i jednotlivých pracovníků. Někde se spolupráce daří a je tak kolem dítěte v pěstounské péči a celé náhradní rodiny profesionální podporující tým, jinde situace tak ideální není.

Aktuálně se v Poslanecké sněmovně ČR řeší další novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí, která by se měla zaměřit zejména na ob-

last přípravy a posuzování budoucích náhradních rodičů. Vidinou je také vznikající zcela nový zákon o podpoře rodin a péči o ohrožené děti, tak uvidíme, co nového přinese pro doprovázející organizace, pěstouny a jejich děti svěřené do pěstounské péče. Přejme si, aby děti, které se dostávají mimo vlastní rodinu, ubývalo. V případech, kdy ve své rodině nemohou zůstat, ať jsou tyto děti účinně chráněny a pěstounské rodiny podporovány.

*Mgr. Ivana Gocalová
sociální pracovnice, metodik sociální práce
Centrum psychologické pomoci, p. o.
Rodinná a manželská poradna Nový Jičín*

Pokrok v péči o pěstounské rodiny

Centrum pro náhradní rodinnou péči v Litoměřicích je organizací, která se věnuje již téměř osmnáct let podpoře náhradních rodin, a to jak osvojitelských, tak pěstounských. Naším posláním je pomáhat dětem vyrůstajícím v náhradní rodině prožít plnohodnotné dětství a posilovat jejich šance uspět v životě.

Na počátku naší činnosti bylo několik angažovaných lidí, kteří sami byli osvojitelé či pěstouni. Od počátku jsme se věnovali vzdělávacím aktivitám, které byly zaměřené na témata našich klientů, a souvisely se situacemi, jež v různé intenzitě náhradní rodiče a svěřené děti prožívají. Poskytovali jsme také poradenství v této oblasti, věnovali jsme se přípravám žadatelů o osvojení, pro rodiny s dětmi školního věku jsme měli službu doučování.

V roce 2013, kdy bylo doprovázení pěstounských rodin uzákoněno jako povinná součást výkonu pěstounské péče, jsme stáli před rozhodnutím, zda budeme doprovázet pěstouny ve smyslu zákonných požadavků, či zůstaneme u naší poradenské a vzdělávací činnosti, která nám v té době dávala velký smysl a měli jsme spoustu pozitivních zpětných vazeb od samotných náhradních rodičů i dětí. Rozhodli jsme se pro otevření služby doprovázení pěstounů a ještě v roce 2013 jsme získali pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Postupně jsme tuto službu rozvíjeli a rozšiřovali o další poradenská pracoviště. V současné době máme pověření doprovázet rodiny v celém Ústeckém kraji a ve vybraných lokalitách Středočeského a Libereckého kraje. Zřídili jsme poradny v Ústí nad Labem a v Litoměřicích. Do dalších lokalit dojíždíme a vzdělávání pro pěstouny realizujeme v místech pro ně dostupných.

Před novelou, která doprovázení upravovala, jsme se věnovali vzdělávání, které bylo společné pro osvojitele i pro pěstouny. Kdo chtěl a potřeboval informace a setkávání se stejně naladěnými lidmi, tak se mohl

přidat a zapojit. Pořádali jsme vzdělávací a svépomocné skupinky pro náhradní rodiče, semináře i víkendové pobyty pro celé rodiny. Všechny akce byly smíšené, společně se jich účastnili osvojitelé, pěstouni i jejich děti. Naším hlavním cílem bylo pomoci rodinám, aby se ve své specifické situaci necítily samy, podat jim pomocnou ruku, vzájemně je propojit. Pro rodiny bylo nesmírně úlevné, že se mohou podělit o své starosti s lidmi, kteří jim rozumí a zažívají s dětmi podobné situace. Často přišli vůbec poprvé mezi lidi, kteří mají také přijaté děti a zjistili, že to, co s nimi prožívají, je normální. Že se nemusí stydět např. za to, že s dětmi řeší výchovné potíže. Že jsou tyto potíže průvodním jevem toho, co si děti zažily a přinesly do nové rodiny, a dá se s tím nějak pracovat. I když to může trvat ještě hodně dlouho a pro lidi z jejich okolí to možná zůstane i nadále nepochopitelné.

Společně i s odborníky jsme na našich akcích hledali možnosti, jak rodinám pomoci, jak je povzbudit a podpořit na jejich cestě s přijatými dětmi. Hodně se sdílelo a diskutovalo. Spolupráce s rodinami probíhala na osobnější bázi než je tomu nyní. Účast na akcích byla dobrovolná, nebyla zde žádná zákonná povinnost. Na akce s námi jezdili jenom lidé, jejichž motivace byla setkat se, povzbudit se a dozvědět se něco, co pro ně bude užitečné. Vztahy mezi klienty i pracovníci centra byly přátelské, vzájemně se všichni znali a tykali si. Naše činnost spočívala především v plánování akcí a podpoře rodin.

Po přijetí novely jsme skutečně zvažovali, zda do toho jít, protože to byla velká odpovědnost. Vypravili jsme se pro inspiraci do jiných podobně zaměřených organizací. V průběhu roku 2013 jsme začali uzavírat s rodinami dohody. Začalo se doprovázet bez jakékoli kostry, drželi jsme se pouze zákona, postupně jsme začali tvořit standardy kvality. V době začátků doprovázení pěstounských rodin jsme se orientovali zejména na pomoc těmto rodinám a pracovali spíše intuitivně. Netušili jsme, co všechno do tzv. „doprovázení“ spadá, co tam naopak nespadá, takže začátky byly spíše neukotvené. Začali jsme spolupracovat s orgány sociálně-právní ochrany dětí a v počátcích nebylo přesně pojmenováno, co konkrétně má kdo v kompetenci. Doprovázení jako takové nebylo nikde definováno, byla definována jen práva a povinnosti pěstounů, které jsme se v rámci našich možností snažili naplňovat. Hledali jsme, jakým způsobem to dělat co nejlépe a reagovali jsme našimi službami na specifické potřeby rodin, které jsme krok za krokem poznávali.

Postupně jsme v rámci doprovázení začali rodiny navštěvovat a zabývali se tím, co se v konkrétní rodině děje, co řeší v souvislosti se svěřením dětí do NRP. Bylo to spíše situační. První měsíce doprovázení se pracovníci a rodiny poznávali a zvykali si na nový model podpory. Dříve probíhaly všechny naše akce v našich prostorách nebo na „neutrální půdě“. Nyní jsme se vydali za rodinami přímo do jejich domovů, což přineslo nový rozměr spolupráce. Je velký rozdíl vidět rodiče s jejich dětmi jednou za půl roku během semináře a být s nimi u nich doma jednou za dva měsíce. Musíte se naučit překonat určitý ostych a s velkým respektem k rodině se stáváte tak trochu její součástí. Více poznáte rodinný systém, všechny členy rodiny, jejich radosti i starosti, přání a obavy. Mluvíte a hrajete si s dětmi, sdílíte s rodinami to, co aktuálně prožívají. Někdy se jedná o drobné či větší radosti, životní změny, jindy o nesmírně těžké problémy. Pro některé rodiny se díky vytvořenému vztahu stáváte v takových chvílích stabilním opěrným bodem a situacemi procházíte spolu s nimi. V tom vidíme důležitý význam slova „doprovázení“.

Byli jsme překvapeni šíří témat, které doprovázené rodiny řeší. Před novelou jsme spolupracovali s rodinami na bázi dobrovolnosti, akcí se tedy účastnily trochu jiné typy rodin, než se kterými jsme po novele uzavírali dohody o výkonu pěstounské péče. K tématům výchovy dětí, identity či kontaktu s biologickou rodinou přibyla i témata naplňování základních potřeb dětí i dospělých, zadluženosti, hledání bydlení apod. Velkým bonusem nám byla naše vlastní sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi v NRP. A hledali jsme i další možnosti, jak rodiny cíleně podpořit. Vznikly například dětské kluby, skupina pro mládež, skupinky pěstounů v jednotlivých městech. Spolupracujeme se skvělou psycholožkou, která má odborný výcvik pro práci s dětmi v NRP. Nadále poskytujeme v rodinách službu doučování.

S tím, jak se rozšiřovala nabídka specifického vzdělávání pro práci s rodinami, jsme se postupně dovzdělali v tématu attachementu, v efektivní komunikaci a diagnostice rodiny, kontaktu dítěte s biologickou rodinou a v dalších dovednostech. Vzdělávání se pak více cílilo na potřeby pracovníků, potažmo podporovaných rodin a začalo nám dávat větší smysl. Postupem času se také více rozvíjela spolupráce s OSPODy. Zpočátku byla neukotvená. Nedokázali jsme dobře rozlišovat, co je kompetencí OSPOD a co doprovázejících organizací, cítili jsme někdy trochu

konkurenční prostředí. To se postupně měnilo na spolupráci, kdy jsou naše činnosti definované, vzájemně se dobře doplňují, společným úsilím dokážeme rodinám lépe pomoci. Dříve nám chyběly metodiky. Také pracovníci OSPOD měli různé tempo v zavádění změn, začalo se pracovat podle individuálních plánů ochrany dítěte. Zavedli jsme pravidelná konzultační setkávání s pracovníci OSPOD, která nám při práci velmi pomáhají.

Standardy, ten tolik potřebný manuál, který jsme společně v rámci organizace vytvářeli, nám pomohl naši činnost pro rodiny zarámovat. Řekl nám, co máme mít zpracované a co máme hlídat, na co nezapomenout. Dlouho jsme tvořili potřebnou dokumentaci, aby odpovídala potřebám i požadavkům a byla smysluplná. Postupně jsme začali naši práci profesionalizovat. Máme program, v němž vedeme dokumentaci, nastavili jsme jednotlivé procesy, vytvořili jsme metodiky. Potřebné informace jsme hledali i jinde, probíhala setkání doprovázejících organizací i dalších odborných organizací. Vzájemně jsme diskutovali formu i obsah doprovázení. Díky potřebnému vzdělávání jsme získávali větší vhled do problematiky. Začala metodická setkání na krajském úřadu, vycházely instrukce náměstkyně a přicházely různé odpovědi na naše dotazy. Při doprovázení jsme se již mohli o něco opřít a získali jsme jistotu. V začátcích doprovázení se nám stávalo, že jsme nedokázali dobře rozpoznat, jestli děláme práci dobře. Některé situace bychom dnes již řešili jinak.

V současné době už jsou dostupné informace a kvalitní vzdělávání pro doprovázející sociální pracovníky. Zprofesionalizovala se témata vzdělávání, začali jsme si vybírat, co je pro nás v oblasti vzdělávání dobré. Doprovázení sebou přineslo prostředky, abychom mohli zajistit rodinám odbornou pomoc a další péči. Začali jsme organizovat cílené vzdělávání pro pěstouny, oddělily se skupiny pěstounů a osvojitelů, mnoho pěstounů přibylo. I mezi pěstouny je třeba vzdělávání dále rozdělovat, aby lépe reagovalo na jejich potřeby. Máme skupinky pro pěstouny prarodiče či pěstouny na přechodnou dobu. Každá skupina má svou vlastní specifickou problematiku a potřebuje trochu jinou podporu.

To vše s sebou přineslo potřebu rozšířit náš tým. Přišli do něho noví lidé, sociální pracovníci, a podařilo se, že je poměrně stabilní. To je pro rodiny velmi důležité. Časté změny doprovázejících pracovníků nejsou pro

práci s rodinami dobré. Vyvíjí se také spolupráce s OSPOD. Více kooperujeme, jsme bráni více partnersky, což nám dělá radost.

A s čím se na nás pěstouni nejčastěji obracejí? Jsou to především témata ohledně výchovy dětí, školy, obrovským tématem je samozřejmě biologická rodina dětí. Řada rodin má i své specifické potřeby (např. pokud pečují o dítě s postižením). V současné době naše doprovázení podporuje v rodinách sdílení, reflexi, navazujeme s klienty vztah, v němž vzniká pocit bezpečí a důvěry. Jedná se o intenzivní práci, nabízíme, jak problémy řešit, nehodnotíme rodiny. Nyní již vycházíme ze zkušeností, co obecně v konkrétních situacích pomáhá. Náš kraj je specifický skladbou obyvatel a mnohdy špatnými životními podmínkami, s nimiž se i naši pěstouni potýkají. Snažíme se při jejich doprovázení mít přijímající přístup, jsme flexibilní, chceme je ve všech problémech podpořit. Zajímáme se o pěstouny, máme osobní a lidský přístup. Pokud vstupujeme do rodiny, snažíme se je od prvního našeho kontaktu pochopit a respektovat. Pracujeme s pestrou škálou klientů, od vysokoškolsky vzdělaných lidí až po sociálně slabé rodiny. Pokrýváme klienty z různých sociálních skupin, respektujeme různé kultury a věk, generační a sociální problémy, což nám přináší stále nové a nové zkušenosti v této práci.

Mgr. Margita Šantavá
ředitelka

Centrum pro náhradní rodinnou péči, o.p.s.
Litoměřice

Je fajn, nebýt na to sám

Doprovodka. Slovo, které čas od času skloňuje každý pěstoun, a ke kterému se brzy stočí hovor, pokud se sejdou dva pěstouni. Správný název je “doprovázející organizace” a ta paní nebo pán, co k nám chodí na návštěvy, je klíčová pracovníce nebo klíčový pracovník, ale kdo by se s tím vyslovoval, že. Oni samozřejmě vědí, že dětem ráno říkáme: “A necourej se cestou ze školy, odpoledne přijede klíčenka”.

Když přijmeme první dítě do pěstounské péče, máme měsíc na to, abychom si nějakou doprovodka vybrali. Abychom se rozhodli, koho na dlouhou dobu vpustíme minimálně šestkrát do roka do svého života a do života našeho nového dítěte. OSPOD si moc vybrat nemůžeme, pokud se nechceme stěhovat, ale doprovodka ano. A vyplatí se vybírat dobře a s rozvahou.

Když v roce 2013 vstoupila v platnost novela zákona o SPOD, která zavedla pro pěstouny povinnost pod nějakou doprovázející organizací patřit, měli jsme právě v ruce čerstvý rozsudek o svěřeni prvního dítěte. Bohužel, v okrese tenkrát na výběr nebylo, organizace, o kterých jsme věděli, že s pěstounskými rodinami pracovaly už delší dobu předtím, měly rovnou naplněné kapacity nebo neměly akreditaci pro kraj, kde jsme tehdy žili. Museli jsme vzít, co bylo k dispozici. Kdybychom neměli kolem sebe už v té době síť přátel - pěstounů, kteří nás průběžně ujišťovali, že to, jaké “služby” poskytuje naše doprovázející organizace a klíčová pracovníce, není ani standard ani v pořádku, nejspíš bychom skončili velmi špatně. Naše první “doprovodka” totiž měla zkušenosti kromě pečovatelské práce pro seniory pouze s tzv. ohroženými rodinami. Což rozhodně není totéž jako pracovat s rodinami, kde jsou děti v náhradní rodinné péči.

Když se nám díky přátelům podařilo se dostat do péče naší stávající doprovázející organizace, teprve jsme pochopili, že ten zákon možná není úplný nesmysl a že to může být docela užitečná služba, pokud potkáte ty správné lidi. Možná si říkáte: “No co, jednou za dva měsíce další kontrolu přežiju a může to být kdokoli, hlavně ať moc neotravujou”. Kdybych měla tu jednu jedinou zkušenost, asi bych to viděla stejně. Ale naštěstí už

vím, že by to byla škoda. Možná se vám bude hodit někdo, kdo zná zákony a předpisy líp než vy a často líp než OSPOD. Hlavně na malých městech a vesnicích je na OSPODech náhradní rodinná péče hodně okrajovou záležitostí a sociální pracovníce často příslušnou legislativu viděly naposledy na vysoké škole.

Možná budete časem potřebovat někoho, kdo vám pomůže nastavit kontakty s biologickou rodinou vašich přijatých dětí, pokud to nějak nechce fungovat. Kdo vám sežene právníka, když potřebujete sepsat něco k soudu. Kdo s vámi třeba i půjde do školy, když paní učitelka nebude chtít respektovat potřeby vašeho dítěte. A i ta povinná školení (jojo, musíme tam všichni...) mohou být docela dobrá příležitost se dozvědět něco zajímavého, pokud organizace vybírá dobré lektory a užitečná témata. Tedy, doufám, že doba, kdy doprovodky nabízely i kurzy jako “Vazba suchých květin” nebo “Domácí pomazánky”, už je přece jenom pryč, ale i na téma “Výchovné problémy pubertálních dětí v NRP” se dá uspořádat zajímavý a zábavný seminář nebo nudná přednáška.

A může se stát, že si vaše děti svou “klíčenku” (“klíčáka”) oblíbí a bude to další člověk, kterému můžou říct i věci, které se jim třeba zrovna nechce řešit s vámi. Někdo, kdo s nimi dá řeč, až už si nebudete vědět rady, jak na ně, když začnou testovat hranice a nebudou vědět, kdy přestat. Je fajn mít někoho, kdo takových situací už viděl spoustu a kdo ví, že to není vaše chyba, ale že děti v náhradní rodinné péči prostě fungují jinak a často je to náročné pro všechny zúčastněné strany. A pokud si třeba zrovna moc nerozumíte s OSPODem, hodí se mít na své straně někoho, kdo bude stát při vás.

Dnes už některé doprovodky doprovázejí i rodiny s dětmi v adopci. Proč? Protože je o tuto službu zájem. Protože je fajn, nebýt na problémy, které život s dětmi “z druhé ruky” téměř zákonitě přinese, sám.

Pěstounka V.

Jak vidíte doprovázení?

Abychom získali názory těch, kterých se doprovázení týká, zeptali jsme se několika pěstounů a pěstounek na Dni pěstounských rodin, který se konal v Předklášteří u Tišnova na začátku září 2023, na jejich zkušenosti nejen s doprovázením. A co jsme se dozvěděli?

Pěstounka A.

Verunku mám rok a půl a teď je jí deset let. Jsem zprostředkovaná pěstounka, takže je to dítě z jiného rodu, abych tak řekla.

Bylo vám SPR, jako vaše doprovázející organizace, nápomocno při přebírání Verunky do péče?

Nebyla jsem v tom sama, cítila jsem zájem.

S přechodnými pěstouny, od kterých jsem si Verunku brala, se známe, pořád udržujeme kladný vztah. Pro Verunku je to teta se strýcem. Já jsem jako teta skoro máma. Ona už je velká na to, aby mi začala říkat mami. Pro ni bylo období do osmi let, než ke mně přišla, opravdu náročné a v osmi letech začít někomu říkat mami, na to už bylo pozdě. Ale zapadla do našeho rodinného prostředí, udržujeme vztahy s nejbližšími, takže je všechno v pořádku.

Podpora SPR je pro vás užitečná?

Je užitečná, zvláště školení. Nejen že se něco dozvím, ale setkám se s dalšími lidmi a můžu s nimi probrat svoje zkušenosti. Jsem dlouhodobá pěstounka a navíc poručník, takže s některými problémy se nesetkávám. Matka je zbavena rodičovských práv, otec je neznámý, takže se nás netýká třeba vztah s biologickou rodinou, tedy je to mnohem jednodušší.

Pěstounka K.

Mám dvě děti, devítileté a šestileté.

Jaký je váš pohled na doprovázení?

Nezažila jsem dobu před novelou, která doprovázení uzákonila, tak k tomu nemám co říct, ale s doprovázením jsem spokojená, se vším. Ani nevím, co bych k tomu ještě řekla.

Co vám z doprovázení připadá nejužitečnější a co byste nejvíc potřebovala?

Užila bych víc hlídání v průběhu celého roku, nejen letní tábory. Když jsme měli asistovaný kontakt ve Sdružení, tak to mělo určité chybičky. Byl u toho jen klíčový pracovník a přišlo mně to nedostačující.

Vzdělávání je výborné. Jezdím na prodloužené víkendy a hodně mi pomáhá, že si s ostatními pěstouny můžu říct spoustu zkušeností.

Nicméně pořád to беру tak, že doprovázející organizace je zkrátka jenom doprovázející, že hlavní sílu na výchovu dětí musím najít v sobě. Obejdu potřebné instituce, najdu si psychology, psychiatry stejně sama. Nesoustředím se jen na to, co se nabízí ve Sdružení, ale čerpám i z jiných zdrojů a jdu si po své ose.

Pěstoun J.

Toto je naše mužstvo: tři kluci a ještě máme holčičku, všechny v příbuzenské PP.

Jak se díváte na doprovázení?

Určitě je to dobrá věc. Nejsem tak výmluvný, abych vám toho moc řekl, ale určitě dobrý. My jsme byli původně u jiné organizace. Nechci na ně říct nic špatného, ale když jsme řešili dost závažné věci u nejmladšího chlapečka, soudy... došlo k tomu, že nám nedokázali pomoci. Oni si pak uvědomili, že to byla chyba ze strany určitých lidí. Ale vůbec bych na ně nechtěl házet černotou.

Jak vnímáte doprovázení ze strany SPR?

Starají se o nás velice dobře. Když řešíme nějaký problém, můžeme se poradit. Vzdělávání vítáme. Dnes jsme vyrazili s manželkou společně, ale většinou to děláme tak, že odjede buď ona nebo já, takže si vždycky jeden odpočine od celé rodiny, což je bezvadné.

Pěstouni L. a R.

My jsme pěstouni zhruba těch deset let, co je doprovázení uzákoněné a od začátku jsme u Sdružení. Prodělali jsme přechodnou péči a teď jsme tři roky dlouhodobí pěstouni.

O kolik dětí jste se starali?

Měli jsme tři děti v přechodné péči a teď máme jednoho kluka v dlouhodobé. Má tři a půl roku, zrovna šel do školky. Poplakává, tak manželka tam s ním třeba do svačinky zůstane. Už také donesl první školkovou nemoc, rýmičku klasickou, takže je doma.

Trošku je zatěžující biologická rodina, ale to tu slyšíme skoro ze všech stran. Matka je jaká je, ale třeba se naučí trochu rozumně komunikovat.

V čem vám byla doprovázející organizace největší oporou?

U té přechodky nám pomáhalo doprovázení hodně, protože jsme měli komplikované předávání na Island. Zvládalo se to jen díky klíčové pracovníci. Teď v dlouhodobé pěstounské péči necítíme tak akutní potřebu kontaktu s klíčovou pracovníci každé dva měsíce. Máme výbornou klíčovou pracovníci, paní Striovou, takže když cokoliv potřebujeme, řekneme si. Ale to že ona musí každé dva měsíce přijet, je myslím zatěžující pro ni i pro nás. Každé dva měsíce ještě přijde někdo z OSPODu a když se vám to zrovna nepotká... musíme si organizovat čas tak, abychom vyhověli všem těmto požadavkům.

Pěstouni M. a P.

My máme tři děti a nejstarší je postižená. Tu jsme si brali jako dvouletou. Tehdy její hendikep nebyl ještě moc vidět a vlastně jsme si to ani nedokázali představit. A pak jsme si vzali ještě dva sourozence. Dnes je sourozencům šestnáct, čtrnáct a nejstarší je osmnáct.

Jaké to tehdy bylo? Neměli jste někdy problém, že všechno není při ruce?

M: My jsme pěstouni od roku 2008, takže když nastala ta změna, děti už jsme přijaté měli. Dřív to bylo horší. Určitě je to s doprovázením lepší.

V čem je největší přínos?

M: Naše druhá holčička už měla šest roků, když jsme si ji brali, takže to bylo složitější. S ní nám také pomáhali. Pamatuju si, že jsme si dovezli obě děti a krátce na to jsme měli první návštěvu ze Sdružení.

A třeba kontakt s biologickými rodiči je složitý a musím říct, že je to velká pomoc, když to nemusíme řešit sami. Všechno zařídila doprovázející organizace a stýkali jsme se v prostorách SPR. Připravila tu maminku

na setkání, potom to probírala i s námi... To bych ocenila asi úplně nejvíc, protože nevím, jak bychom si s tím poradili. Nevěděli jsme, jak to bude na děti působit, takže nás upozornili předem, co může nastat.

P: Paní Hortová, psychologka, se na tom podílela.

M: Ano, s psychologkou jsme to konzultovali. Byla to ohromná pomoc.

P: Vzdělávání je výborné. Vždycky si můžeme vybrat téma, které potřebujeme.

Není pro vás zátěž, že musíte absolvovat 24 hodin ročně?

P: Ze začátku jsme to sbírali po dvou třech hodinách, tak to bylo trošku protivné, ale teď jezdíme na víkendy, a to je fajn. Víkendy jsou pro nás lepší.

M: Děti si to také užívají. Mají tam program, další děti na hraní...

Pěstounka J.

My jsme pěstouni znovu a nyní druhý rok, protože máme v péči dvě děti od svého pěstounského syna. Jsme vlastně jejich babička a dědeček.

Kdysi jsme si vzali dvě děti. Nikole je teď třicet roků, máme od ní vnoučka a všechno je v pořádku. A pěstounský syn, no ... staráme se o jeho děti. Partnerka střídala muže... syn souhlasil s tím, že si děti vezmeme.

Kolik je dětem roků a jak to zvládáte?

Sabinka má osm, je ve třetí třídě a Simon šel teď do první. Je samozřejmě na nás se s nimi učit. Jsou to velice živé děti... no, snažíme se, aby to šlo. Pokud nám vydrží zdraví, tak bude všechno dobré.

Jaké to je nyní ve srovnání s dobou, než se uzákonilo doprovázení?

Když jsme měli našeho pěstounského syna, tak nic takového nebylo, teď je to něco úplně jiného. I vzdělávání je skvělé. Chodíme na školení a přednášky, jezdíme na víkendy i s dětmi. Máme na to čas, protože už jsme v důchodu. Potkáme se tam se známými, popovídáme si. Také jsme vděční za velice dobrého psychologa, u kterého jsme byli na několika přednáškách. Je to výborné.

Dřív jste se neměli kam obrátit?

Tehdy byla jenom organizace zaměřená na děti. Absolvovali jsme školení a jezdili jednou za čas na ty dětské akce. Ani nevím, jak často, protože už je to dávno.

Poděkování

Děkujeme všem obětavým lidem a firmám, které podporují naši činnost finančně, věcnými dary anebo dobrovolnickou prací. Těší nás, že společně s Vámi můžeme přispět k tomu, aby děti vyrůstaly v milující rodině.

Našimi partnery v roce 2023 jsou:

Samospráva

Jihomoravský kraj / Hlavní město Praha / Magistrát města Brna, Odbor zdravotní / Magistrát města Brna, Odbor školství mládeže a tělovýchovy / Městská část Brno-Řečkovice / Ministerstvo práce a sociálních věcí, dotační program Rodina / Středočeský kraj / Město Plzeň / MO Plzeň 3

Nadace, nadační fondy

Nadace J&T / Nadace ČEZ / Nadační fond Tesco a NROS v programu Vy rozhodujete, my pomáháme / NF Albert

Dárcovský portál Donio

Dárci podcastu Náhradka: Michal, Lenka, Simona, Robert, Míša, Katarína, Michaela, Marcela, Petr, Tereza a Věnceslava

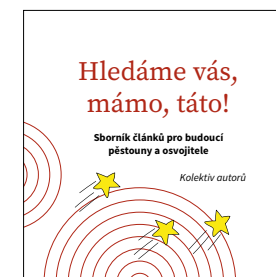
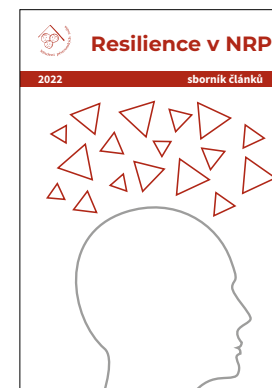
Firmy, instituce a společenství:

Aqualand Moravia / Audit Brno, s.r.o. / Fakulta podnikatelská VÚT Brno DELIKOMAT s.r.o. / EUROGALAXIE s.r.o. / Nakladatelství Portál / Penam, a.s. / Římskokatolická farnost Sloup v Moravském krasu / TMM s.r.o. / Ženy50 z.s.

Individuální dárci:

Eva Bártová / Bohumil Bradáč / Bohdanka Braunerová / Jan Čajka / Ivana Čápková / Magdalena Čoupková / Petr Doležal / Kateřina Domšová / Milan Edl / Josef Grolich / Ladislav Grunda / Petr Havlát / Ing. Radek Hroch / Václav Kučera / Petr Kucharčík / Ing. Jiří Líba / Milan Líbezný / Ludmila Moravcová / Monika Náležinská / Jan Nekuda / Jan Nosek / Vít Palarczyk / Martina Pospíšilová / Ing. Jiří Prudký / Mgr. Pavel Rajmic / Martin Rája / Mgr. Stanislav Skříčka / Ing. Ivo Šilhánek / Jana Šimonovská / MUDr. Milan Šulc / Ing. Josef Švec / Mgr. Kamila Vašinová / Mgr. Vladimír Vácha / Ing. Radek Vichr / Jitka Vybíralová

Děkujeme

Publikace online

Poslechněte si podcasty:

Náhradka – podcast (nejen) o pěstounské péči
(www.podcasty.pestouni.cz)

Blog – Sdružení pěstounských rodin
(www.pestouni.cz/blog)

*Sborník článků: 10 let doprovázení pěstounských rodin
Uzávěrka 30. září 2023, vychází 30. října 2023
ISBN 978-80-908112-8-7 (tisk), 978-80-908112-7-0 (online, pdf)
Vydalo Sdružení pěstounských rodin z.s.
Anenská 10, Brno
IČO 64326471
www.pestouni.cz
design a sazba: Juraj Zeman, design.georgius.cz
tisk: Gill, s.r.o., Brno
Přetiskování článků je zakázáno bez písemného souhlasu SPR
a zachování autorských práv.*

Hledáme vás, mámo, táto!

Každé dítě má právo vyrůstat v milující rodině, zažívat přijetí, bezpečí a teplo domova.

Podpořte naši dlouholetou snahu hledat náhradní rodiče opuštěným a týraným dětem.

Bojujte s námi za právo dětí žít v rodině, ne v ústavu!

Řekněte o nás dalším lidem, **širte myšlenku náhradní rodinné péče**, ozvěte se nám se svým nápadem, jak pomoci.

Mnoho dětí stále čeká na novou mámu a tátu.

Možná jste to právě vy, kdo může poskytnout ohroženému dítěti otevřenou náruč, lásku a porozumění.

Na své životní cestě nebudete sami, **rádi vás budeme doprovázet** odborně, s pochopením a úctou.

S pěstouny uzavíráme dohody o výkonu pěstounské péče v rámci Poraden NRP v Brně, Českých Budějovicích, Kroměříži, Plzni, Praze a Telči.

info@pestouni.cz
www.pestouni.cz